

Ny nordisk sproglitteratur udgivet 2023

Danmark

Marianne Rathje & Kirsten Lindø Dolberg-Møller

19. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog. Aarhus Universitet. 13.-14. oktober 2022. Red. af Kirstine Boas, Inger Schoonderbeek Hansen, Tina Thode Hougaard og Ea Lindhardt Overgaard. Aarhus Universitet. 2023. 413 s.

Siden 1986 har sprogforskere fra ind- og udland hvert andet år mødtes i Aarhus for at sætte fokus på udforskningen af det danske sprog. På det 19. møde deltog 52 forskere med i alt 39 foredrag. En række af dem er trykt i den foreliggende rapport. Af rapportens artikler kan nævnes Liv Moeslund Ahlgren: Hvem handler hadbeskederne om? Magtmanipulerende sprog i danske hadbeskeder, Anna Sofie Hartling, Michael Nguyen og Gustav Styrbjørn Johannessen: *At* eller ikke *at* i ledsætninger indledt af konjunktion/præposition, Jørgen Schack og Eva Skaftø Jensen: Uden og med *-t*. Adverbialer dannet af adjektiver på *-ig* og *-lig*, Irene Simonsen: Rækkefølgens betydning i bindestregs-nationalitetsadjektiver som *tysk-dansk* og *dansk-tysk*, Morten Tannert og Ulf Dalvad Berthelsen: Forfælsvariation i elevtekster fra 5. og 9. klassetrin, Jacob Thøgersen: Danskerne og det engelske sprog i 1990'erne og 2020'erne, Lennart Westergaard: *Jo* som dialogisk partikel i tidlig ældre nydansk, Thomas Widmann: Det Centrale Ordregister (COR): Hvad, hvor, hvorfor og hvordan?

Almlund, Pernille og Sanne Vergod Knudsen (red.): Offentlig kommunikation. Til, om og med borgere. Samfundslitteratur. 2023. 278 s.

Borgere forstås i langt højere grad end tidligere som aktive deltagere med personlige forventninger, ønsker og behov fremfor som passive modtagere af information fra offentlige myndigheder. Dette har medført nye idealer for hvordan man bør kommunikere i den offentlige sektor. I denne bog præsenteres en række analyser af forestillinger om borgerens rolle i offentlig kommunikation samt de kommunikative praksisser og konsekvenser disse forestillinger fører med sig.

Andersen, Trine: Grammatiktossens grammatik. Trine Andersen. 2023. 163 s.

Grammatiktossens grammatik er et grammatisk opslagsværk udarbejdet og udgivet af Trine Andersen, som siden 2019 har leveret humoristiske og letfordøjelige grammatiske regler og oplysninger om dansk retskrivning fra sin

Instagramprofil. I *Grammatiktossens grammatik* finder man huskeregler, bøjningsformer, forklaringer på ordklasser, komma, tegnsætning samt forklaringer på mange af hverdagens små faldgruber.

Auður Hauksdóttir m.fl.: Sprog- og kulturkontakt i Vestnorden: Om det færøske, grønlandske, islandske og norske sprogs møde med dansk.

Forlaget Vandkunsten. 2023. 415 s.

De vestnordiske sprog er gennem historien blevet påvirket af kontakten med dansk sprog og kultur. Men dansk har vidt forskellig position i de vestnordiske sprogsamfund. Bogens 13 bidrag kaster nyt lys over det danske sprogs status og funktion i Vestnorden i både fortid og nutid.

Af bidrag kan nævnes: Auður Hauksdóttir: Det islandske, norske og færøske sprogs kontakt med dansk i et komparativt perspektiv, Gunnstein Akselberg: Dansk språk i Norge – gjennom 700 år (1300-2020), Jógvan í Lon Jacobsen og Malan Marnersdóttir: Dansks status på Færøerne, Ulla Börestam og Auður Hauksdóttir: Dansk som fremmedsprog i Vestnorden og nabosprog i Skandinavien, Þórhildur Oddsdóttir: Holdninger til dansk i Vestnorden.

Bjerre, Malene: Fjern fejlene. 4. udgave. Forlaget AJOUR. 2023. 103 s.

Fejl i grammatik og stavning i en tekst kan distrahere læserne og gøre dem i tvivl om afsenderens faglighed. Med *Fjern fejlene* er det muligt at få styr på hvad der er rigtigt og forkert, og koncentrere sig om indholdet.

Bleken, Anne-Lene: Dansk-norsk miniordbog & Norsk-dansk miniordbog. Forlaget Munay. 2023. 86 s.

Bogen indeholder de vigtigste forskelle mellem dansk og norsk (bokmål), dvs. en dansk-norsk miniordbog og en norsk-dansk miniordbog, med en alfabetisk liste over en lang række ord der er forskellige mellem de to sprog. Derudover indeholder bogen en liste med dagligdagsord og -udtryk, en oversigt over tallene samt en kort opsummering af forskelle i forhold til stavning og grammatik.

Danske Studier 2023. Red. af Simon Skovgaard Boeck, Henrik Blicher og Kathrine Thisted Petersen under medvirken af Frederikke Illemann Mortensen. Universitets-Jubilæets danske Samfund nr. 607. Kommissionær: Syddansk Universitetsforlag. 2023. 291 s.

Af bindets indhold er der i denne sammenhæng grund til at fremhæve Christian Becker-Christensen og Hans Basbøll: *det ber røvsyge møgvejfr*. Ekspressive orddannelser i dansk med særligt henblik på konventionaliseret emfatisk tryk

i adjektivkomposita, Sune Sønderberg Mortensen: Kan en politisk næse være lang? Et etymologisk framinganalytisk eftersyn af næsen som tjenstlig irttesættelse.

Dansknoter. Red. af Birgitte Darger m.fl. Dansk lærerforening. 2023. Nr. 1-4. 66 s. + 58 s. + 66 s. + 70 s.

Dansknoter er et fagtidsskrift for undervisere i de gymnasiale uddannelser samt et kulturtidsskrift hvor danskfaget og danskfagets placering i offentligheden er til diskussion og refleksion. Af artikler i dette års numre kan fremhæves: Ea Lindhardt Toft og Ida Meyer Granum: Kønshierarki i kanonlitteratur. En kvantitativ undersøgelse af køn (nr. 3), Michael Nguyen: Om nogle terminologiske udfordringer i det sproglige arbejde (nr. 3).

Eyben, Bo von: Juridisk Ordbog. 15. udgave. Karnov. 2023. 548 s.

Juridisk Ordbog indeholder korte, klare og præcise forklaringer på betydningen af ca. 6.000 fagudtryk som læsere af juridiske tekster jævnligt vil støde på. I 15. udgave er der foretaget en ajourføring af opslagsartiklerne i forhold til 14. udgave fra 2016. Ud over selve ajourføringen er alle artikler på ny gennemgået med henblik på at gøre dem lettere at læse og forstå.

Gøttsche, Nina Berg og Aase Holmgaard: Autisme og kommunikation. Samtaler mellem mennesker. Dansk Psykologisk Forlag. 2023. 138 s.

Mennesker med og uden autisme kan opleve at komme til kort over for hinandens kommunikationsformer. Bogen præsenterer en ny forståelsesramme hvor de to kommunikationskanaler er ligeværdige, og undersøger hvad der egentlig er på færde når de mødes i en samtale. Gennem samtaleeksempler fra hverdagen præsenterer bogen en ny metode til at analysere sprogbrug og forstå samtalen mellem mennesker med og uden autisme.

Hedström, Ingelina og Jonatan Pettersson (red.): Från Skånske lov till Vasabrev. Stockholmsstudier i östnordisk filologi. Universitets-Jubilæets danske Samfund nr. 609. Kommissionær: Syddansk Universitetsforlag. 2023. 186 s.

De konferencebidrag der er offentliggjort i *Från Skånske lov till Vasabrev*, demonstrerer den brede vifte der karakteriserer østnordisk filologi. Artiklerne er baseret på oplæg fra Det femte møde i Selskab for Østnordisk Filologi, der blev afholdt i 2021, og de dækker en periode fra det tidlige 1200-tals Skånske Lov og Jyske Lov til tidlig moderne tid med Vasakvindernes breve og Johannes Bureus marginalannotationer. Undersøgelserne inkluderer analyse tæt på

manuskripter, stemmatologiske undersøgelser, teksthistoriske studier, forskellige typer af sproghistoriske analyser samt sociolingvistiske og historiske kontekstualiseringer.

Jørgensen, Charlotte og Lisa Villadsen (red.): Retorik. Teori og praksis. 2. udgave. Samfundslitteratur. 2023. 296 s.

I bogen præsenterer retorikforskere fra Københavns Universitet fagets centrale områder og de vigtigste teoretiske og analytiske begreber. *Retorik. Teori og praksis* er en grundbog til undervisning i retorik på videregående uddannelser. 2. udgave er bl.a. udvidet med et kapitel om visuel retorik.

Jørgensen, Lisbeth Holdt: Vi er alle talere. Redskaber til professionel formidling. Djøf Forlag. 2023. 158 s.

Denne bog giver dig redskaber til at blive mere fri og nærværende i talesituationer så du kan overbevise dine tilhørere. Udgangspunktet er at vi alle er fødte talere og derfor ikke mangler teknisk kunnen for at begå os i de sammenhænge hvor vi formidler mundtligt. Det handler i stedet om situationen, som nogle gange kan påvirke os uhensigtsmæssigt.

Kabel, Kristine, Mette Vedsgaard Christensen, Kirsten Bjerre, Lene Storgaard Brok og Hanne Møller: Grammatikdidaktik. Akademisk Forlag. 2023. 150 s.

Den grammatikundervisning der præsenteres i bogen, sætter grammatikken ind i kontekst. Grammatikundervisningen kan ikke stå alene, men viser hvordan undervisningen kan udvikle elevernes bredere kommunikative kompetencer. Det sker gennem dialog om og refleksion over de grammatiske sproglige valg, eleverne møder og selv træffer i mundtlige og skriftlige tekster. Bogen giver lærere nye didaktiske forslag til hvordan refleksion over forskellige grammatiske muligheder kan udfoldes eksplicit i undervisningen.

Kjeldsen, Alex Speed: Mina fossta tuzen or på borriijnholmst (mine første tusind ord på bornholmsk). Modersmål-Selskabet. 2023. 65 s.

De seneste år har bornholmsk, som ellers stod stærkt, oplevet en markant tilbagegang da de unge taler rigsdansk. Hvis udviklingen skal vendes, kræver det at børnene får udviklet en sproglig nysgerrighed og får en følelse af stolthed over at tale bornholmsk. Denne børnebilledbog kan tjene som ledsager på den sproglige opdagelsesrejse.

Larsen, Maria: Skriv lettere end du tror. 2. udgave. Forlaget AJOUR. 2023. 222 s.

Ved at følge bogens konkrete råd i hver fase af skriveprocessen kan du skrive godt uanset hvilket emne eller hvilken type tekst du skal skrive. Værktøjerne kan hjælpe dig med at skrive mere klart og fokuseret så du bliver forstået og husket af din læser, hvad enten du skal skrive mails, notater, referater, blogindlæg, nyheder, opdateringer, pressemeddelelser, artikler eller kundecases.

LexicoNordica 30. Red. af Anna Helga Hannesdóttir og Henrik Hovmark. Nordisk Forening for Leksikografi 2023. 255 s. Tidsskriftet publiceres både i trykt format og elektronisk på tidsskrift.dk.

LexicoNordica er et nordisk tidsskrift som udkommer en gang om året. Det indeholder videnskabelige artikler om leksikografi og anmeldelser af fagbøger indenfor feltet, ordbøger og andre leksikografiske resurser. Temaet for bindet er *Översättning och lexikografi i Norden*.

Lund, Anne Katrine og Mette Refshauge: Strategisk kommunikation i praksis. Viden og værktøjer til at skabe værdi. Samfundslitteratur. 2023. 339 s.

Strategisk kommunikation i praksis giver viden og værktøjer til hvordan du skaber værdi som professionel kommunikatør i en forandret verden. I bogen får du overblik over den vigtigste teori, indblik i konkrete cases og inspiration fra verdens førende forskere på kommunikationsfeltet.

Mål & Mæle. 44. årgang. Red. af Ditte Boeg Thomsen, Simon Poulsen, Ken Farø og Thomas Olander. Nr. 3 også Holger Juul. 2023. Nr. 1-3. 32 s.

Foruden brevkassen *Sprogligheder* med spørgsmål om sprog indeholder *Mål & Mæle* artikler om sprog. Af disse numres indhold kan fremhæves: Lea Elias Isen: En rigtig artikel-artikel. Om den knap så nye reduplikation i dansk (nr. 1), Pia Quist: Hvad er sociodialektologi? (nr. 1), Marianne Rathje og Johanne Niclasen Jensen: Bandeord i aviserne – før og nu (nr. 2), Lea Elias Isen: Ægte at det er en artikel om ægte? (nr. 3), Mads Nielsen: Samuel Kleinschmidt og den grønlandske retskrivning (nr. 3).

Nielsen, Bodil: Faglig læsning og skrivning i dansk. Samfundslitteratur. 2023. 176 s.

I denne bog præsenteres man for undervisning i faglig læsning og skrivning med fokus på danskfaget og sideblik til andre fag. Bogen indeholder en analyse af hvad der kan være brug for at støtte eleverne i når de skal læse

og bruge danskfaglige tekster om metoder, begreber, perioder m.m. og forstå opgaveformuleringer. Eksemplerne er hentet fra grundbøger til 4. klasse og forløb fra portaler til de ældste klasser.

Ny forskning i grammatik 30. Red. af Tanya Karoli Christensen, Henrik Høeg Müller, Henrik Jørgensen og Johan Pedersen. Dansk Sprognævn 2023. 272 s. Tidsskriftet publiceres på tidsskrift.dk.

Ny forskning i grammatik giver læseren et indblik i den nyeste nationale sprogforskning indenfor dansk og en lang række fremmedsprog. Af bindets artikler kan nævnes: Eva Skaft Jensen og Jørgen Schack: Ubøjede adverbialer uden og med *-t* og historien bag, Line Burholt Christensen, Jørgen Schack og Katrine Falcon Søby: Om unge der har skulle bøje modalverber, men ikke har turde, ikke har kunne eller ikke har ville, Michael Nguyen og Anna Sofie Hartling: *Som* som præposition? En reklassificering af *som* og heraf afledte konsekvenser for Dansk Sprognævnets rådgivning og normering, Lennart Westergaard: *Så* og de øvrige proksimale dialogiske partikler.

NyS. Nydanske Sprogstudier 63. Red. af Elisabeth Muth Andersen, Jan Heegård Petersen, Tina Thode Hougaard, Alexandra Kratschmer, Michael Nguyen, Jessie Leigh Nielsen, Line Sandst, Jacob Thøgersen. Udgivet af Dansk Sprognævn. 2023. 186 s. Tidsskriftet publiceres på tidsskrift.dk.

Bind 63 er et temanummer med titlen *Test, måling og vurdering*. Det indeholder 5 artikler: Marit C. Clausen, Maja Bjerrum Larsen og Stine Blicher Christensen: Typisk udtale eller udtalevanskelighed? – En undersøgelse af eliciteringsmetoders betydning for opsporingen af børn med udtalevanskeligheder, Marina Björnsdóttir, Nora Hollestein og Ethan Weed: Påvisning af ordblindhed ud fra eye tracking-optagelser på dansk, Mette Stidsen og Anna Steenberg Gellert: Udvikling og afprøvning af sætningsforståelsestest for voksne med dansk som andetsprog, Lars Holm: Sproglig evaluering af flersprogede – på tværs, Laila Kjærbaek, Hanne B. Søndergaard Knudsen, Kristine M. Jensen de López og Lars Holm: Finder vi de sprogligt udsatte børn? En kortlægning og kritisk analyse af det nationale sprogscreeningsprogram i Danmark.

Bind 63 indeholder også en anmeldelse, nemlig Nina Grønnums anmeldelse af Ruben Schachtenhaufen: *Ny dansk fonetik*. 1. udgave. 2022.

NyS. Nydanske Sprogstudier 64. Red. af Elisabeth Muth Andersen, Jan Heegård, Alexandra Kratschmer, Jessie Leigh Nielsen, Michael Nguyen, Tina Thode Hougaard, Jacob Thøgersen. Udgivet af Dansk Sprognævn 2023. 233 s. Tidsskriftet publiceres på tidsskrift.dk.

Bind 64 indeholder 5 artikler, bl.a. Jacob Thøgersen og Bent Preisler: Danskerne og det engelske sprog – dengang og nu, Ruben Schachtenhaufen: Én lang vokallyd – Konsonant-vokal-ratio i dansk, Liv Ahlgren: Nogle iagttagelser af retoriske træk i danske hadbeskeder.

Bind 64 indeholder også en anmeldelse og en replik til en anmeldelse. Det drejer sig om Markus Floris Christensen og Karoline Kühls anmeldelse af *Dansk Sproghistorie 6. Forfatternes dansk* udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Aarhus Universitetsforlag, hovedredaktør Ebba Hjorth. Desuden tager Ruben Schachtenhaufen til genmæle efter en anmeldelse af hans bog *Ny dansk fonetik* (1. udgave) i et tidligere *NyS* med replikken *Ny dansk fonetik og IPA*.

Nyt fra Sprognævnet. Red. af Margrethe Heidemann Andersen, Kirsten Lindø Dolberg-Møller, Johanne Niclasen Mortensen, Michael Nguyen. Ansvarshavende redaktør Thomas Hestbæk Andersen. Udgivet af Dansk Sprognævn. 2023, nr. 1-2, 28 s. + 28 s. Publiceret på dsn.dk.

Numrene indeholder et udvalg af sproglige spørgsmål til Dansk Sprognævn, bogomtaler og artikler om sproglige forhold, fx Marianne Rathje og Thrine Victoria Jarnot Meline: Kønsneutrale pronominer: danskernes erfaringer og holdninger (nr. 1), Margrethe Heidemann Andersen: Retskrivningsordbogen 2024 (nr. 1), Margrethe Heidemann Andersen: Normering af flertals-s i dansk (nr. 2), Marianne Rathje, Jørgen Schack, Jonas Blom og Eckhard Bick: Stavefejl i aviserne i 1999 og 2019 (nr. 2).

Ord & Sag 43. Aarhus Universitet. 2023. 106 s.

Ord & Sag udgives af Peter Skautrup Centret for Jysk Dialektforskning ved Aarhus Universitet, og fra i år udkommer tidsskriftet ikke længere som trykt publikation, men online på tidsskrift.dk. Nummeret indeholder videnskabelige såvel som populærvidenskabelige artikler om jysk sprog, fx Kristoffer Friis Bøegh og Torben Arboe: Thybomål i South Dakota, USA, Kirstine Boas: Hvor når taler de unge fynsk på Fyn? Inger Schoonderbeek Hansen: Træls.

Schachtenhaufen, Ruben: Ny dansk fonetik. 2. udgave. Modersmål-Selskabet. 2023. 172 s.

Ny dansk fonetik er først og fremmest målrettet sprogstuderende på videregående uddannelser der skal bruge en indføring i dansk udtale og det internationale fonetiske alfabet, IPA. Bogen er beregnet til et komprimeret undervisningsforløb i dansk fonetik med udgangspunkt i IPA. Fokus er på det lydskrifttekniske, de distinktive lyde og deres almindeligste varianter

og de vigtigste elementer i beskrivelsen af moderne dansk udtale. Den væsentligste ændring i 2. udgave er tilføjelsen af et kapitel om fonologisk analyse.

Scharnberg, Andreas Leer: Se mig, læs mig, vælg mig. Forlaget Ajour. 2023. 92 s.

Bogen giver en kort introduktion til hvad en overskrift er, hvorfor den er vigtig, og hvilke overvejelser du skal gøre dig inden du skriver den. Resten af bogen indeholder konkrete tips til hvordan du kan arbejde med dine overskrifter.

Sprog & Samfund. Nyt fra Modersmål-Selskabet. 2023, nr. 1, 2, 3, 4. 20 s. + 18 s. + 18 s. + 20 s.

Foruden anmeldelser af sprog litteratur og omtaler og referater af sproglige arrangementer indeholder numrene kortere artikler om forskellige sproglige forhold, fx Ehm Miltersen: 80 år med danske kønsinklusive pronomener (nr. 1), Anne-Marie R. Melvang og Michael Bach Ipsen: Svært at undgå køn i sprog – udblik til vores nabolande (nr. 1), Anna Sofie Hartling: Hvorfor tales der (stadig) dansk i Argentina? (nr. 2), Rasmus Hayes Andersen: R-sænkning slår til igen (nr. 2).

Sprogforum. Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik 75. Roskilde Universitetsforlag 2023. 107 s.

Nr. 75 er et temanummer om *Evaluering* og indeholder bidrag af bl.a. Dea Jespersen: Sprogevaluering: Begrebets historie og dimensioner, Camilla Franziska Hansen, Sebastian Becher, Ole Christian Hansen og Karen Aarøe: En sprogforsker på skulderen – om aktionsforskning som katalysator for selvevaluering og sproglig bevidsthed, Lars Holm og Annegrethe Ahrenkiel: Sprogforståelser og sproglig evaluering i daginstitutioner, Mette Vedsgaard Christensen, Juljana Gjata Hjorth Jacobsen, Nanna Jørgensen og Ida Gyde Hansen: Digitale teknologier i grundskolens fremmedsprogsundervisning. Tidsskriftet udkommer online på tidsskrift.dk.

Sprogforum. Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik 76. Roskilde Universitetsforlag. 2023. 96 s.

Nr. 76 er et temanummer om *Undervisningsplanlægning* og indeholder bidrag af bl.a. Grethe Kjær Jacobsen, Ruth Mulvad og Anette Vestergaard Nielsen: Hvert fag sin forståelse – og sit sprog: fagspecifik sprogbaseret undervisning med SFL, Kristine Bundgaard og Tina Paulsen Christensen: Machine

translation literacy: maskinoversættelse i fremmedsprogundervisningen på videregående uddannelser, Danièle Edith Eychenne: Læs og forstå med Google Translate eller DeepL – når det giver mening. Tidsskriftet udkommer online på tidsskrift.dk.

Sprogforum. Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik 77. Roskilde Universitetsforlag. 2023. 79 s.

Nr. 77 er et temanummer om *Inkluderende sprogundervisning* og indeholder bidrag af bl.a. Astrid Mus Rasmussen og Susana Silvia Fernández: Niveaudeling i fremmedsprogsfagene i det danske gymnasium: En inkluderende strategi?, Aase Voldgaard Larsen: Lærendes behov og mål – personlige læringsmål som værktøj i forbindelse med sprog som tillægskompetence. Tidsskriftet udkommer online på tidsskrift.dk.

Sprogkræsen. Nyt fra Den Danske Sprogkreds. 6. årgang, 2023, nr. 18, 19, 20, 21. 32 s.

Numrene indeholder omtaler og referater af sproglige arrangementer, interviews med sprogpersoner, anmeldelser af sproglitteratur og sprogarrangementer samt kortere artikler om forskellige sproglige forhold, fx Lise Bostrup: Lister over nye danske ord i 2022 (nr. 18), Lise Bostrup: Spædbarnet og babyen (nr. 19), Lise Bostrup: Stillingsbetegnelser og køn. Professioner som eksempel (nr. 21).

Språk i Norden. Udgivet af Netværket for sprognævnene i Norden. 2023. 53 s.

Språk i Norden er et tidsskrift der udgives af Netværket for sprognævnene i Norden. Det redigeres af en hovedredaktør samt af sprognævnenes nordiske sekretærer og publiceres på tidsskrift.dk. Tidsskriftet består hvert år af litteraturoversigter over det forgangne års nordiske sprogudgivelser og hvert andet år ligeledes af artikler på baggrund af foredrag som blev holdt under sidste års nordiske sprog møde. I 2022 blev der ikke afholdt et nordisk sprog møde, og derfor indeholder årets nummer kun oversigter over udvalgt sproglitteratur udgivet i 2023.

Thielke, Katrine og Henriette Rald: Influencer. Når mennesker er medier. Samfundslitteratur. 2023. 210 s.

For kommunikatører og organisationer er der et stort potentiale i at forstå hvordan man kan bruge influencer som led i den strategiske kommunikation og gribe indsatsen fagligt, systematisk og professionelt an. Bogen er en indføring i influentkommunikation som fagligt felt – fra områdets teoretiske rødder, begreber og anvendelige modeller til praktiske tilgange.

Thise, Helene og Katja Vilien: Broen til fagsproget. 32 idéer til at styrke sproget i alle fag. Samfundslitteratur. 2023. 158 s.

Bogen bygger på en holistisk tilgang til udvikling af sprog i skolens fag. Hensigten er at skabe bedre faglig forståelse og bedre elevprodukter (både skriftligt og mundtligt), flere og mere uddybende svar på lærerens spørgsmål, strategisk og effektiv brug af flere sprog i læringen, bedre samarbejde med hjemmet og frigørelse af læreresresser gennem øget elevaktivitet.

Togeby, Ole: Sætningsleddene og deres stilling 77 år efter. Universitets-Jubilæets danske Samfund nr. 608. Kommissionær: Syddansk Universitetsforlag. 2023. 111 s.

I 1946 introducerede Paul Diderichsen i bogen *Elementær Dansk Grammatik* det såkaldte sætningskema, som er en epokegørende metode til at udforske og beskrive sætningsleddenes rækkefølge og grammatiske funktion i danske sætninger. Metoden har store pædagogiske kvaliteter og har derfor været brugt til undervisning i dansk grammatik i gymnasiet og har været brugt og diskuteret på universiteterne lige siden.

I *Sætningsleddene og deres stilling 77 år efter* gives der først en oversigt over de vigtigste 13 revisionsforslag siden 1946 med diskussion af deres fordele og ulemper, og dernæst foreslås en revision af skemaet.

Volhardt, Marc Daniel Skibsted: Mi føst tuwsen uoor o væstjysk (mine første tusind ord på vestjysk). Modersmål-Selskabet. 2023. 63 s.

Mi føst tuwsen uoor o væstjysk oversat af Marc Daniel Skibsted Volhardt er en billedordbog på vestjysk som er udviklet til at appellere til børn i forskellige aldre, og den indeholder mange genkendelige ting fra hverdagen. Små billeder sat ind i en større ramme giver anledning til at pege, udforske og tale om det man ser.

Widell, Peter: Sproget i verden: Tekstforståelsens filosofiske grundlag. Aarhus Universitetsforlag. 2023. 355 s.

Det er hovedpåstanden i bogen at enhver tekstforståelse grundlæggende består i at drage logiske slutninger mellem tanker der kan være sprogligt udtrykte (asserterede) eller handleiboende (implikaturbårne). Bogen argumenterer for at der kun findes én logik: førsteordens prædikatslogik. Og til forskel fra forestillinger om at det er sproget der skaber verden, fastholder den en konsekvent realisme og kognitivism: Det er tingsverdenen der danner forudsætning for vores handleverden, og handleverdenen der danner forudsætning for vores sprog.

Finland

Bianca Ortiz Holmberg

Biström, Anna & Jens Grandell (red.), 2023: Historiska och litteraturhistoriska studier 98. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. 208 sidor.

Årets tema för Historiska och litteraturhistoriska studier är "fria och ofria ord". Temat belyses i artiklar, essäer och översikter. Exempel på rubriker är antifascism i Tove Janssons teckningar i boken Småtrollen och den stora översvämningen, Språklig variation i Leo Ågrens skildring av Finlands inbördeskrig och bibliskt klingande språk i en dikt av Solveig von Schoultz. Publikationen kan laddas ner på <https://www.sls.fi/sv/utgivning/historiska-och-litteraturhistoriska-studier-98>.

Buder-Gröndahl, Tommi, 2023: Grammar, Concepts, and Interfaces Across Languages : The Syntax and Semantics of Translation. Helsingfors: Helsingfors universitet. 350 sidor.

Avhandlingen utvecklar en ny teoretisk analys av tvåspråkiga talarers förmåga att översätta mellan språken utan formell utbildning. Analysen bygger bland annat på tidigare studier inom lingvistik och språkfilosofi. Analysdelen gäller fallstudier av översättning mellan finska och engelska. Avhandlingen kan laddas ner på <https://helda.helsinki.fi/items/f0e2746f-5634-4aec-868c-56ff3bd97ac7>.

Heininen, Simo, 2023: Mikael Agricolan Uuden testamentin reunahuomautukset. Helsingfors: Suomen kirjallisuuden seura. 344 sidor.

Boken behandlar Mikael Agricolas översättning av Nya testamentet till finska från 1548 och framför allt marginalanmärkningarna. I själva bibeltexten är Agricola trogen mot och bunden vid sina utgångstexter, Erasmus av Rotterdams grekiska text och latinska översättning Vulgata, Lutherbibeln och den svenska bibeln från 1541, medan han förhåller sig friare till översättningen av marginalanteckningarna. Boken kan laddas ner på <https://oa.finlit.fi/site/books/m/10.21435/su.206/>.

Henritius, Ida, Olli Löytty & Anne Mäntynen (red.), 2023: Tietokirjallisuuden lajit ja rajat. Helsingfors: Gaudeamus. 295 sidor.

Tietokirjallisuuden lajit ja rajat granskar facklitteraturen dels ur en språk-

vetenskaplig och litterär synvinkel, dels ur ett perspektiv på produktion och presentation av fakta. Boken handlar bland annat om var gränsen mellan olika genrer går och hur förhandlingen om gränserna ser ut. Boken fungerar som grundläggande lärobok i forskning i facklitteratur. Samtidigt är boken föreningen Suomen tietokirjailijat ry:s 40-årspublicering.

Huhtamäki, Martina, Jannika Lassus & Caroline Sandström (red.), 2023: Folkmålsstudier 61. Helsingfors: Föreningen för nordisk filologi. 154 s.

Tidskriften Folkmålsstudier innehåller artiklar inom nordisk filologi eller nordistik. Nummer 61 innehåller följande referentgranskade vetenskapliga artiklar: Jeanette Hope: Retoriske konstruksjoner av ansvarlighet: Brukeres redegjørelser i digitale brukerdialoger med NAV; Paulina Nyman-Koskinen: Språkuppfattningar och röster i österbottniska flerspråkiga elevers stiliserade tal; Jessica Rosenberg: Digitalt medierade kommunikationspraktiker hos finlandssvenskar i schweizisk diaspora samt ett smärre bidrag; Hans-Olav Enger: Samisk påverkan på skandinavisk grammatikk och tre tryckta lektior från disputationer i svenska språket och nordiska språk av Camilla Rosvall, Satu Siltaloppi och Pauliina Sopenen. I numret ingår också Väinö Syrjäläs recension av Heikki Ojala: Helgonnamn i almanackan. Den elektroniska utgåvan är fritt tillgänglig med ett års embargo på adressen <https://journal.fi/folkmaalsstudier>.

Hynninen, Nina m.fl. (red.), 2023: Språk och delaktighet. AFinLAs årsbok 2023. Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys AFinLA. 331 sidor.

Föreningen AFinLAs årsbok för 2023 har som tema hur språkets roll och språkrelaterade beslut möjliggör eller försvårar deltagande i samhället. Artiklarna baserar sig på föredrag som hölls under föreningens höstsymposium i oktober 2023 och är skrivna på finska och engelska. Bland ämnena som behandlas i artiklarna kan nämnas stöd för elever med flyktingbakgrund, flerspråkiga studenters upplevelser av att studera på finska och talare av främmande språk som målgrupp för kommunalvalet. Publikationen kan laddas ner på <https://journal.fi/afinlavk>.

Isosävi, Johanna, 2023: Miten tutkia kohteliaisuutta? — Käsityksiä suomalaisesta ja ranskalaisesta kohteliaisuudesta. Helsingfors: Suomen kirjallisuuden seura. 314 sidor.

Hur förändras artighet beroende på plats och tid? Hur påverkas finländares beteende i Frankrike? Vad tänker fransmän om finländsk artighet? Boken granskar finländska och franska uppfattningar om artighet. Enligt boken verkar det som om de båda artighetskulturerna närmar sig varandra.

Jaakkola, Minna & Tiina Onikki-Rantajääskö, 2023: The Finnish Case System. Cognitive Linguistic Perspectives. Helsingfors: Suomen kirjallisuuden seura. 392 sidor.

Boken behandlar det finska kasussystemet för en internationell publik. Kasussystemet presenteras i en introduktion och de elva artiklarna behandlar bland annat analyser av grupper av kasus och användningen av kasus i vissa typer av konstruktioner. Boken kan laddas ner på <https://oa.finlit.fi/site/books/e/10.21435/sflin.23/>.

Kaipainen, Suvi & Annamari Saure, 2023: Äimän käkenä K18 – Äidin kielen puuhakirja aikuisille. Helsingfors: SKS Kirjat. 189 sidor.

Äimän käkenä K18 är en pysselbok i finska för vuxna, med exempel och uppgifter ur verkliga artiklar och sociala medier. Beteckningen K18 (F18) kommer sig av att författarna har valt exempel och ämnen som passar för vuxna. Teman som tas upp i boken är till exempel tabubelagda ämnen och svordomar, men också meningsbyggnad, ordval och orsak och verkan i språket.

Kamppi, Nina, 2023: Kielentutkimus ja leksikografinen merkityksen kuvaus. Helsingfors: Helsingfors universitet. 256 sidor.

Avhandlingen granskar förhållandet mellan språkforskning och lexikografi, framför allt genom att identifiera den delvis implicita lingvistiska bakgrunden till ordböckernas semantiska beskrivningar. Avhandlingen bedömer också hur ordböckernas semantiska innehåll kunde förenhetligas med hjälp av lingvistisk kunskap och teoretiska synvinklar på språk. Utgångspunkten är metalexikografisk och lingvistisk litteratur och en del exempel ur enspråkigt finska ordböcker. Avhandlingen kan laddas ner på <https://helda.helsinki.fi/items/83ed-7c8a-2d40-40aa-8fc6-3991d06946d9>.

Kielikello. Helsingfors. Institutet för de inhemska språken.

Kielikello utkom med fyra nummer 2023. Det var sista året, eftersom tidskriften övergav nummertänket i början av 2024 och övergick till att publicera mindre material i taget i tätare takt.

Exempel på ämnen som togs upp i Kielikello under året:

Vad anser språkexperter om att ändra en finsk rättskrivningsnorm som har ansetts svår? Vad berättar de argument som språkexperterna fört fram i diskussionen om deras språkideologier och hur påverkar den här typen av bakgrundsfaktorer vården av allmänspråket?

Språkinläring och tillgängligt språk diskuterades i flera artiklar. Bland an-

nat presenterades talat lätt språk, men skribenten funderade samtidigt på om det över huvud taget går att ge anvisningar för talat språk. En artikel handlade också om ett projekt som utvecklar enkla och praktiska metoder som vem som helst kan använda för att stötta invandrades språkinläring i vardagen och på arbetsplatsen.

Under året har Kielikello också publicerat artiklar om bland annat ljudböcker, förnamnstrender, engelska namn inom den offentliga sektorn, ukrainska i Finland, utmaningar med ett könsneutralt språkbruk och om möten mellan finska och engelska i språklandskapet i städerna.

Kielikello finns på adressen <https://www.kielikello.fi>.

Korkeamäki, Aira, 2023: Insinöörin työtehtävissä tarvittava suomen kielen taito ja sen oppiminen ammattikorkeakoulujen S2-opiskelijoiden sekä suomenopettajien käsitysten mukaan. Jyväskylä: Jyväskylä universitet. 324 sidor.

Avhandlingen undersöker vilka uppfattningar ingenjörstudenter med annat modersmål än finska och deras finsklärare har om att studera det finska fackspråket på området och om behoven av finskkunskaper i arbetslivet. Studien är gjord med studenter och lärare på yrkeshögskolenivå. Avhandlingen kan laddas ner på <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/88638#>.

Lehtimaja Inkeri, Eveliina Korpela, Johanna Komppa, Lari Kotilainen & Salla Kurhila, 2023: Monikielisen työyhteisön opas. Helsingfors: Alma Talent. 200 sidor.

Finländska arbetsplatser blir alltmer mångspråkiga men ofta saknar arbetsplatserna verktyg för att stödja sina anställdas språkinläring. *Monikielisen työyhteisön opas* vill erbjuda arbetsplatser konkret hjälp att få mångspråkiga situationer att löpa smidigt och att stödja internationella arbetstagares språkkunskaper.

Lillqvist, Ella m.fl. (red.), 2023: Communication with Purpose. VAKKI Publications 15. Vasa: VAKKI Föreningen för kommunikationsforskning rf. 351 sidor.

Communication with Purpose, med det svenska namnet Meningsfull kommunikation, är konferensrapporten från 2023 års VAKKI-seminarium. Den innehåller 17 referentgranskade artiklar på finska, svenska, engelska och tyska. Artiklarna handlar om kommunikation på arbetsplatser, inom organisationer och yrken samt mer allmänt inom ekonomi. Den första artikelgruppen handlar om texter som påverkar det dagliga livet, den andra om språkarbete och ide-

ologi, den tredje om mening och syfte i organisationskontexter och den fjärde om den allmänna debatten om inflytelserika ämnen i journalistiska texter och diskussioner på nätet. Publikationen kan laddas ner på <https://vakki.net/index.php/2023/12/21/communicating-with-purpose/>.

Nylund, Annette, 2023: Factors in the Child's Growing Environment Influencing Early Vocabulary Development. Åbo: Åbo Akademis förlag.

Avhandlingen undersöker hur faktorer i omgivningen påverkar den tidiga ordförrådsutvecklingen hos barn. Resultaten visar bland annat att olika faktorer påverkar ordförrådsutvecklingen hos flickor och pojkar på olika sätt. Avhandlingen kan laddas ner på <https://www.doria.fi/handle/10024/186450?locale=lsy>.

Onkamo, Ulla & Maria Vidberg m.fl., 2023: Namnplaneringsguiden/Hyvän nimistön opas. Helsingfors: Institutet för de inhemska språken.

Namnplaneringsguiden är en publikation med anvisningar för den som planerar och fattar beslut om namn inom den offentliga sektorn. Den riktar sig särskilt till anställda inom statsförvaltningen, kommunerna och välfärdsområdena och har som mål att göra offentliga namn så funktionella som möjligt. Namnplaneringsguiden finns publicerad på både svenska och finska. Den svenska versionen finns på adressen namnplaneringsguiden.fi och den finska på hyvannimistonopas.fi.

Paananen, Jenny, Meri Lindeman, Camilla Lindholm & Milla Luodonpää-Manni (red.), 2023: Kieli, hyvinvointi ja haavoittuvuus – Kohti kielellistä osallisuutta. Helsingfors: Gaudeamus. 288 sidor.

Boken granskar språkligt utsatta grupper och tar upp metoder för att de här grupperna ska bli bättre uppmärksammade såväl i vardagslivet som i beslutsfattandet. Bland annat berörs talat lätt språk som stöd för personer med funktionsnedsättning, delaktighet bland teckenspråkiga och hur asylsökandes rättigheter uppfylls i tolkade asylsamtal. Boken erbjuder konkreta idéer på hur det språkliga deltagandet kan främjas.

Pirhonen, Hillamaria, 2023: University Students' Language Learner Beliefs and Identities in the Context of Multilingual Pedagogies in Higher Education. Jyväskylä: Jyväskylä universitet.

Avhandlingen undersöker uppfattningarna om att vara språkinlärare och om identitetsförhandling bland finländska studenter inom samhällsvetenskap. Utgångspunkten för studien är kontrasten mellan en alltmer mångspråkig,

mångkulturell och tvärvetenskaplig studievärld å ena sidan och det faktum att studenter studerar allt färre främmande språk å andra sidan. Avhandlingen kan laddas ner på <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/84951>.

Sananjalka. Åbo: Suomen kielen seura.

Sananjalka är en årsbok som publicerar artiklar inom fennistik, fennoug-ristik, allmän lingvistik och även andra ämnen. Den ges ut av Suomen Kielen Seura ry (Sällskapet för det finska språket). Bland bidragen i årsboken för 2023 finns bland annat artiklar om samiska, konstruktionen ”vi med någon” i finska och finlandssvenska, erfarenheter av en läsecirkel bland vuxna in-lärare av finska och friar- och bröllopstraditioner bland ingermanländare på landsbygden. Publikationen kan laddas ner på <https://journal.fi/sananjalka/index>.

Siltaloppi, Satu, 2023: List Construction in Finland-Swedish Sign Language. Helsingfors: Helsingfors universitet. 238 sidor.

Avhandlingen handlar om listkonstruktioner i finlandssvenskt teckenspråk, ett starkt utrotningshotat språk med bara cirka hundra modersmålsanvändare. Det är den första avhandlingen om grammatiken i finlandssvenskt tecken-språk. Studien är deskriptiv. Avhandlingen kan laddas ner på <https://helda.helsinki.fi/items/3789afb9-d3c3-486c-87fe-0caebee6760e>.

Språkbruk. Helsingfors: Institutet för de inhemska språken.

Den största nyheten under 2023 var att den populärvetenskapliga tidskriften Språkbruk fick ny webbplats med ett modernare och mer tilltalande gränssnitt. Innehållet i tidskriften förändrades inte särskilt mycket utan i Språkbruk publi-ceras fortfarande populärvetenskapliga artiklar om språk i alla dess former, intervjuer och recensioner. Exempel på teman som berördes i artiklarna 2023 är skillnaden mellan svenska och finska i förvaltningssammanhang, vikten av klarspråk, språkvårdens historia i Finland, bibelöversättning samt revitalise-ringen av finska och meänkieli i Sverige. Dessutom publicerades ledare och krönikor samt artiklar under vinjetterna Fem frågor och Synpunkten. Under året publicerades sammanlagt 42 artiklar. Publikationen finns tillgänglig på <https://www.sprakbruk.fi/>.

Tamminen-Parre, Saija, 2023: Attityder till engelskan och till svenskan ur ett finskspråkigt perspektiv. Helsingfors: Helsingfors universitet.

Avhandlingen studerar finskspråkigas attityder till svenska och engelska, dels explicita åsikter, dels implicita attityder. 48 personer från olika inter-

nationella företag deltog i djupintervjuerna och 600 personer i ett matched guise-test där de skulle utvärdera nyhetsuppläsare. Resultaten visar att finskspråkiga är negativa till engelska och engelska inslag i finskan, även om attityderna varierar lite beroende på ålder och arbetsplats. Attityderna till svenskan var ännu sämre. Avhandlingen kan laddas ner på <https://helda.helsinki.fi/items/4151e509-53d3-48fe-ab5d-d2de4d0b1658>.

Virittäjä. Kotikielen seuran aikakauslehti. Helsingfors: Kotikielen Seura.

Virittäjä är en vetenskaplig tidskrift om forskning i finska språket och om undervisning i finska. I tidskriften publiceras bland annat artiklar, essäer, översikter och bokrecensioner. Tidskriften utkommer med fyra nummer om året.

Det första numret 2023 var ett temanummer om forskning i lätt språk. Teman som behandlades i artiklar i årets övriga nummer var bland annat förnamn, ortnamn och språkanvändningen bland utlandsfödda bosatta i Finland. <https://journal.fi/virittaja/issue/view/9060>.

Færøerne

Henry á Fríðriksmørk

Árnadóttir, T., & Debess, I. N., 2023: Lyd som kulturarv. Frændafundur 11, s. 41-51, Reykjavík, Island.

I artiklen bliver konceptet 'lyd som kulturarv' diskuteret. Artiklen præsenterer baggrunden, indholdet og den aktuelle tilstand af lydarkivet på Færøernes universitet (Fróðskaparsetur Føroya) som et case-studie og forsøger at visualisere fremtidige udviklingsveje og brug af arkivet. Der bliver undersøgt, hvordan arkivets formål kan udvides til at fungere som datagrundlag for f.eks. kvantitativ forskning i talesprog samt at være anvendeligt som en sprogresource i udviklingen af færøsk sprogteknologi.

Jacobsen, Jógvan í Lon & Marnersdóttir, Malan, 2023: Dansks status på Færøerne. Red.: Auður Hauksdóttir, Gunnstein Akselberg, Malan Marnersdóttir, Nina Møller Andersen, Ulla Börestam. Sprog- og kulturkontakt i Vestnorden, s. 118-141.

Kapitlet giver et indtryk af de statusforskelle, der har været mellem færøsk og dansk sprog de sidste 200 år, hvor dansk begyndte at tabe prestige på Færøerne. Dette er sket gennem forskellige strategier til det færøske sprogs fremme. Det skyldes ikke mindst purismen, som blev introduceret i den færøske sprogdebat i slutningen af 1800-tallet. Prestigetabet og manglende interesse følges med dårlige resultater i dansk, hvilket fremgår af den stilling, som undervisningen i dansk har i den færøske folkeskole.

Jacobsen, Jógvan í Lon, 2023: Faroese Dialect Classifications. Dialectologia. Special issue, 11, s. 89-110.

Denne artikel giver en historisk oversigt over inddelingen af de færøske dialekter. Artiklen redegør for hvordan Debes (1673), Svabo (1773), Hammershaimb (1854) og Petersen (1996 og 2022) grupperer inddelingen af de færøske dialekter.

Jacobsen, Jógvan í Lon, 2023: Um at hava tomur/tømur á tamarhaldinum. Fróðskaparrit 69, s. 5-16. Tórshavn, Færøerne.

Denne artikel er en analyse af etymologien til det færøske ord *tamarbald* 'kontrol' og dets forhold til det færøske *teymahald* og det islandske *taumbald*

'kontrol'. På trods af deres ligheder i form og betydning er de af forskellig etymologisk oprindelse.

Lamhauge, S. S., Debess, I. N., Hernández Mena, C. D., Simonsen, A., & Gudnason, J., 2023: Standardising Pronunciation for a Grapheme-to-Phoneme Converter for Faroese. In Proceedings of the 24th Nordic Conference on Computational Linguistics (NoDaLiDa), s. 308-317, Tórshavn, Faroe Islands.

Artiklen undersøger brugen af udtaleordbøger og bogstav-til-fonetik-værktøjer i taleteknologier som talegenkendelse og -syntese. Der præsenteres standardiserede fonologiske regler og en maskinlæsbar tegnsætning til færøsk sammen med bogstav-til-fonetik-modeller, som er offentligt tilgængelige. Evalueringen viser pålidelige resultater, der demonstrerer datakvaliteten.

Trosterud, Trond, 2023: A Faroese CG-based Grammar Checker Targeting ð Errors. Red.: Eckhard Bick, Trond Trosterud, Tanel Alumäe. In Proceedings of the NoDaLiDa 2023 Workshop on Constraint Grammar - Methods, Tools and Applications, s. 15-19. Tórshavn, Færøerne.

Mange fejl i færøsk skrivning skyldes bogstavet ð, et bogstav som ikke har et tilsvarende fonem, og som altid udelades efter en vokal. Bogstavet spiller en vigtig rolle i skriftsproget, men skaber udfordringer for almindelige stavekontroller, som har svært ved at skelne mellem f.eks. tilføjelse af et hyperkorrekt ð eller fejlagtigt udeladelse, eftersom begge kan resultere i eksisterende ord.

Ussery, C. & Petersen, H. P., 2023: Ditransitives in Germanic Languages: Synchronic and Diachronic Aspects. Studies in Germanic Linguistics Red.: Eva Zehntner, Melainie Röthlisberger, Timothy Coleman. John Benjamins Publishing Company, bind 7, s. 299-324.

Dette er en undersøgelse af hvorvidt de dobbelte objekt- og præpositionsrammer for ditransitiver bliver accepteret på færøsk. Resultaterne tyder på, at semantikken af verber påvirker acceptabiliteten af den præpositionelle konstruktion, men ikke den dobbelte objektkonstruktion.

Grønland

Helle Hammeken-Holm

Anders Øgaard; Ivalu Mathiassen, 2023: Læsning; Fjernundervisning; Eye-tracking.

PhD opgave i afdelingen for Institut for Læring fra Ilisimatusarfik. Eye-tracking fra afstand: Forskningsrapporten præsenterer resultater fra forskningsprojektet "Læseundervisning som fjernundervisning i faget grønlandsk". Rapportens analyser tager udgangspunkt i elevernes læsninger i læseværktøjet EyeJustRead, hvor en læsevejleder er tilknyttet fra en anden skole.

Denbæk, Judithe, 2023: Oqaatsip suussusii: uparuartorniut aamma kingulleqqiutaannalik, 3: Oqaasileriffik (red.): Oqaasileriffimmit nuta-arsiassat nr. 3, s. 7-15.

Tidskriftindlæg om grammatiske kasus beskrivelse af demonstrative pronominer og oblique kasus fra bøgerne; Grønlandsk Sproglære af Christian Rasmussen 1888 og Grammatik der grönländischen Sprache 1851 af Samuel Kleinschmidt.

Departement for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke, 2023: Action Plan Atuarfik Digitaliisoq 2018-2019/ Den Digitale Folkeskole 2018-2019.

Rapport fra Ilinnisiorfik (undervisningsforlag). [Action plan Atuarfik Digitaliisoq 2018-2019.pdf](#).

Departement for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke. 2023: Arction plan 2023 – Handlingsplan for vejledningsområdet "AQQUT – ineriartorfik".

En rapport der omhandler "vejen – til at udvikle". <https://naalakkersuisut.gl/-/media/publikationer/uddannelse/2023/handlingsplan-p-vejledningsområdet--dk.zip?la=da>.

Departement for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke. 2023: Det grønlandske pressenævns årsberetning for 2017-2020.

https://naalakkersuisut.gl/-/media/publikationer/kultur_og_forskning/2023/rsberetning-2017-2020--anonymiseret.pdf?la=da.

Departement for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke, 2023: Tumi 3. kl. Nyt grønlandsk system.

Undervisningsbog om fodspor i grønlandsk-systemet til 3. klasser fra Ilinniusiorfik (undervisningsforlag). https://iserasuaat.gl/nyheder/2023/03/tumi-3-kl?sc_lang=da.

Departement for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke. 2023: Uddannelsesplan II 2023.

https://naalakkersuisut.gl/-/media/publikationer/uddannelse/2023/uddannelsesplan-ii-2023-kal_web.zip?la=da.

Ebbe Volquardsen, 2023: Grønland: Literatur und Kulturproduktion.

Forskningsprojekt i afdelingen for kultur- & Samfundshistorie fra Ilisimatusarfik. Greenland; Literature; Art; Film; Representation; Postcolonialism; Oral history.

Jeremiassen, Minik, 2023: Oqaaseq "taamaakkaangasa" tusallattaartarpara, uangali oqartarlunga "taamaakkaangata". Qaqugukkununa 'sa'mik naaneqartartoq?, 4: Oqaasileriffik (red.): Oqaasileriffimmit nutaarsiassat nr. 4, s. 2-3.

Tidskriftindlæg om modus ord, beskrivelse af hvorvidt ord fremtræder eller udtrykker korrekt tilhænge; atuainiutitât 1934, Aage Buggep Augo & Lyngé, Den Grønlandske Ordbog 1871, Samuel Kleinschmidt & grønlandsk karteket Vittus Steenholdt, Monte Cristo greviussok 1947, ny testamente oversat af Samuel Kleinschmidt senere i 1920'erne revideret oversat af Pavia Petersen 1936.

Langgård, Karen, 2023: Fremmede begreber i Grønland 1721-2021.

Låneord eller grønlandske udtryk? I Hauksdóttir, Auður (red). Sprog- og kulturkontakt i Vestnorden. København 2023 pp. 224-246.

Langgård, Per, 2023: Grønlandsk midt i verden.

I Hauksdóttir, Auður (red). Sprog- og kulturkontakt i Vestnorden. København 2023 pp. 347-375.

Langgård, Per, 2023. Power point dokument vedr. undervisning i polysyntetisk grønlandsk.

Per Langgård: Providing comprehensible input where comprehensible input is unreachable: Teaching polysynthetic Greenlandic L2 https://blogs.helsinki.fi/simila2023/files/2024/01/PL_PresentationHandout.pdf.

Nielsen, Najannguaq, 2023: Oqaatsinik misissueqqissaarummi naalisakkat kalaallisut taaguutaat, 2: Oqaasileriffik (red.): Oqaasileriffimmit nutaarsiassat nr. 2, s. 6-7.

Tidskriftindlæg om ordanalyser af forkortede termer; ved brug ordanalyserprogram IKIUUT.

Signe Ravn-Højgaard, Anja Bechmann & Tobias Bornakke, 2023: Nordisk tænketank: Techgiganter og kunstig intelligens udfordrer vores tillidsbaserede samfund.

Avisartikel i Altinget. Digitisation; Tech giants; Media; Artificial intelligence; Regulation; Nordic policy.

Island

Ágústa Þorbergsdóttir

Ari Páll Kristinsson m.fl. (red.). Fjörutíu þankastrik opinberuð Jóhannesi Sigtryggssyni fimmtugum 15. janúar 2023. Menningar- og minningarsjóður Mette Magnussen. 2023. 114 s.

Fjörutíu þankastrik er et festskrift til Jóhannes Bjarni Sigtryggsson udgivet i anledning af hans 50-års fødselsdag. Festskriftet indeholder 40 artikler, mange om det islandske sprog.

Ágústa Þorbergsdóttir og Starkaður Barkarson. Orð ársins 2022: Innrás. I: *Hugrás* 11. januar 2023. Publiceret på <https://hugras.is/2023/01/ord-arsins-2022-innras/>.

En artikel om valget af årets ord 2022. *Innrás* ('invasion') blev kåret som årets ord med henvisning til, at det har været særligt fremtrædende i årets løb.

Elín Þóll Þórðardóttir: Af hverju læra börn ekki íslensku í íslenskum leikskólum? Umfjöllun frá sjónarhóli talmeinafræðirannsókna. [Hvorfor lærer børn ikke islandsk i islandske børnehaver? En diskussion fra et logopædisk perspektiv.] I: *Talfræðingurinn* 26(1) 2023, s. 16-23.

Emily Diana Lethbrigde m.fl. (red.) Nöfn á nýrri öld. 20 pistlar í tilefni af 20 ára afmæli Nafnfræðifélagsins. [Navne i et nyt århundrede, 20 artikler i anledning af Onomastikforeningens 20-års jubilæum], Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum. 2023. 288 s.

Forfatterne af artiklerne overvejer forskellige typer navne, både gamle og nye, og artiklerne er alle forsynet med billeder og kort.

Geir Þórarinn Þórarinsson og Þórhildur Oddsdóttir (red.). Milli mála 15(2) 2023. Online tidsskrift udgivet af Vigdís Finnbogadóttir, Institutet for Fremmedsprog ved Islands Universitet. 233 s. Publiceret på: https://millimala.hi.is/wp-content/uploads/2024/01/milli_mala_20232.pdf.

Dette nummer af *Milli mála* indeholder syv peerreviewede artikler, hvoraf disse handler bl.a. om det islandske sprog: Erla Erlendsdóttir og Oddný G. Sverrisdóttir, Menning, staðhættir og saga sem endurspeglast í föstum orðasamböndum í íslensku, spænsku og þýsku [Kultur, traditioner og historie, som afspejles i faste ordforbindelser på islandsk, spansk og tysk].

**Gísli Sigurðsson, Ingibjörg Þórisdóttir og Rósa Þorsteinsdóttir (red.).
Bókavarða hlaðin Guðnýju Ragnarsdóttur sextugri 9. janúar 2023.**

Menningar- og minningarsjóður Mette Magnussen. 2023. 39 s.

Bókavarða er et festskrift til Guðný Ragnarsdóttir udgivet i anledning af hendes 60-års fødselsdag. Festskriftet indeholder 16 artikler.

Gunnar Skarphéðinsson. Dróttkvæði. Skrudda. 2023. 259 s.

Dróttkvæðin blev primært reciteret ved kongers og andre høvdinges hoffte i gamle dage. Ordet *drótt* betyder 'hird', og derfor har denne digtning fået sit navn. Bogen formidler dette indhold til offentligheden med udførlige forklaringer og oplysninger om baggrunden for hvert digt.

Haraldur Bernharðsson, 2023. Málið á Njáls sögu á síðari öldum. I: Skírnir 197, s. 254-271.

Njáls saga, en af de bedst kendte Islændingersagaer, er bevaret i mere end 60 håndskrifter. De ældste er fra omkr. 1300, men sagaen blev afskrevet og læst højt igennem århundrederne, og yngste håndskrifterne er fra 1800-tallet. I artiklen undersøger Haraldur Bernharðsson valgte sproglige træk i nogle håndskrifter af Njáls saga fra det syttende og attende århundrede og sammenligner med sproget i ældste bevarede håndskrifterne. Sammenligningen viser, at teksten blev formidlet i det synkrone sprog og ikke som et levn eller klenodie fra fortiden. Helterne i Njáls saga snakkede 1700-tals sprog, ikke 1300-tals sprog, foran et 1700-tals publikum.

Helga Hilmisdóttir og Ellert Jóhannsson (red.), 2023: Orð og tunga. Nr. 25. [Ord og sprog]. Tidsskrift udgivet af Árni Magnússon-instituttet for islandske studier.] 185 s. Tidsskriftet publiceres på <https://ordogtungu.arnastofnun.is/index.php/ord-og-tunga/issue/view/25/18>.

Af bindets indhold kan nævnes disse peerreviewede artikler: Ásta Svavarsdóttir: Að blóta á íslensku [At bande på islandsk], Veturlíði Óskarsson: Orð koma í orða stað. Um sagnorðið *fokka* og nafnorðið *fokk*. [Ord kommer i stedet for ord. Om verbet *fokka* og substantivet *fokk*]. Katrín Axelsdóttir: Að eiga það sem maður er. Um sambönd á borð við *helvítið þitt* og annað áþekkt. [At eje det, som man er. Om kollokationer som *helvítið þitt* og lignende.] Rósa Elín Davíðsdóttir og Þórdís Úlfarsdóttir: Íslensk-frönsk orðabók. Nokkrar áskoranir. [Islandsk-fransk ordbok. Nogle udfordringer.] Ágústa Þorbergsdóttir og Guðrún Kvaran: Mannanafnaskrá. Tilurð og þróun. [Register over personnavne. Oprindelse og udvikling].

Hæftet indeholder desuden disse bidrag: Svavar Sigmundsson: Blótsyrði og

örnefni [Bandeord og stednavne.] Ágústa Þorbergsdóttir og Guðrún Kvaran: Kveikjan að nýjum nöfnum [Inspirationen til nye navne].

Ingunn Hreinberg Indriðadóttir, 2023: Þyngdaráhrif og tilbrigði í orðaröð í íslensku og færeysku. [Weight effects and variation in word order in Icelandic and Faroese.] Doktorafhandling. <https://opinvisindi.is/handle/20.500.11815/4129>.

I doktorafhandlingen *Þyngdaráhrif og tilbrigði í orðaröð í íslensku og færeysku* undersøges de såkaldte vægt-effekter i forskellige syntaktiske konstruktioner på islandsk og færøsk, inklusive “Heavy NP Shift” (HNPS), “Full NP Object Shift” (OS) og “Particle Shift” (PS).

Iris Edda Nowenstein, 2023: Að byggja sér breytilegt fallakerfi: Tileinkun þágufalls í máltöku barna. [Building yourself a variable case system: The acquisition of Icelandic datives.] Doktorafhandling. <https://opinvisindi.is/handle/20.500.11815/4051>.

I doktorafhandlingen *Að byggja sér breytilegt fallakerfi: Tileinkun þágufalls í máltöku barna* undersøges det islandske kasusmarkeringssystem, som har vist sig at være et vigtigt testområde for teorier om kasus og produktivitet. Studiet argumenterer for, at fra et sprogtilegnelsesperspektiv behøver regler ikke være absolutte for at blive opdaget af børn og blive en del af grammatikken.

Karitas Hrundar Pálsdóttir. Árstíðir – Verkefnabók [Árstider – Arbejdsbog]. Benedikt bókaútgáfa. 2023. 263 s.

Arbejdsbogen er beregnet til dem, der lærer islandsk som et andet sprog. Bogen støtter læsning og undervisning af fortællingsamlingen *Árstíðir*, som er blevet undervist på forskellige skoleniveauer på Island og i udlandet.

Málfregnir 32. Islandsk Sprognævns tidsskrift. 2023. 38 s.

I *Málfregnir 32* publiceres bidragene fra et symposium om det engelske sprog i islandsk samfund den 4. maj 2023. Tidsskriftet er tilgængeligt på <https://islenskan.is/wp-content/uploads/2023/11/Malfregnir32-maimalthing-16-november2023.pdf>.

Málfregnir 33. Islandsk Sprognævns tidsskrift. 2023. 24 s.

I *Málfregnir 33* publiceres resolutionen om det islandske sprogs status år 2023 og også bidragene fra symposiet om sprogrøgt som blev afholdt 28. september 2023. Tidsskriftet er tilgængeligt på <https://islenskan.is/wp-content/uploads/2023/12/malfregnir33-malraektarthing-18-desember2023.pdf>.

Stefanie Bade, 2023: Erlendur hreimur og alþýðumálfræði: Mat á íslenskunotkun innflytjenda með tilliti til grundaðrar kenningar.

[Accents and folk linguistics: A grounded-theoretical analysis of Icelanders' reactions to foreigners' use of Icelandic.] Doktorafhandling. <https://opinvisindi.is/handle/20.500.11815/4264>.

Doktorafhandlingen *Erlendur hreimur og alþýðumálfræði: Mat á íslenskunotkun innflytjenda með tilliti til grundaðrar kenningar* undersøger nutidens opfattelse af statussen for islandsk generelt og L2-accenter i islandsk specifikt, i lyset af langvarige ideologiske positioner om L1-islandsk.

Þórgunnur Snædal. Rúnir á Íslandi. [Runer på Island] Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum. 2023. 320 s.

I dette oversigtsværk viser forfatteren den sammenhængende og varierede anvendelse af runetegn på Island fra bosættelsestiden og frem til det 19. århundrede.

Þórhalla Guðmundsdóttir Beck, 2023: Íslenskt litmál: Merkingarfræði, málfræði, og saga íslenskra litaorða. Icelandic colour language: The semantics, grammar and history of Icelandic colour words.

Doktorafhandling. <https://opinvisindi.is/handle/20.500.11815/4516>.

Doktorafhandlingen *Íslenskt litmál: Merkingarfræði, málfræði, og saga íslenskra litaorða* beskæftiger sig med det centrale spørgsmål inden for sprog: "Hvor kommer betydningen fra?" Farvebegrebet og det dertilhørende ordforråd på islandsk inden for dette semantiske rum undersøges.

Norge

Gunnbild Wiggen

Alumäe, Tanel & Mark Fishel (red.), 2023: Proceedings of the 24th Nordic Conference on Computational Linguistics (NoDaLiDa). [Engelskspråklige artikler; blant disse elleve om norske språkteknologiske forhold.]

Publisert på: <https://aclanthology.org/2023.nodalida-1> (lest 2.1.2024).

Blikstad-Balas, Marte, 2023 [2. utg.]: Literacy i skolen. Oslo: Universitetsforlaget.

Hva er egentlig literacy? Og hvorfor er det så viktig å forstå begrepet for alle som jobber med skole?

Literacy trekkes frem i stadig flere sammenhenger som det overordnede målet med all utdanning – og handler enkelt forklart om å skape mening i egne og andres tekster.

Denne boka handler om hva literacy er, og hva skolen kan gjøre for å sørge for at alle elever utvikler relevante måter å bruke tekster på. Med utgangspunkt i nyere forskning problematiserer forfatteren hva slags literacy skolen legger opp til gjennom sine tradisjonelle tekstpraksiser. Hun gjør også rede for hvilke nye utfordringer og muligheter den digitale medievirkeligheten gir, og diskuterer hva som skjer når skolens tekster i stadig større grad kombineres med en ubegrenset tilgang til internett.

Literacy i skolen gir en kjærkommen oversikt over et komplekst fenomen for alle som jobber med skole. 2. utgave er oppdatert og utvidet med nyere forskning og studier, spesielt om sosiale medier og barns medievaner. Den er tilpasset den nye læreplanen LK20.

Bugge, Edit & Cecilie Hamnes Carlsen (red.), 2023: Norsk som andrespråk – voksne innvandrere som utvikler skriftkyndighet på et andrespråk. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Dette er en oppdatert kunnskapsoversikt om andrespråkslæring, andrespråksundervisning og vurdering av språkferdigheter hos voksne innvandrere med lite skolegang og begrenset skriftkyndighet. Det er til nå skrevet lite om denne innlærergruppa, selv om de utgjør ca. 20 prosent av deltakerne i den statsfinansierte norskopplæringen for voksne. Denne antologien presenterer praksisrelevant kunnskap om andrespråksdidaktikk, opplæring i grunnleggende ferdigheter og arbeidslivsrettet norskopplæring.

Målgruppa for boka er forskere, lærere i voksenopplæringa og studenter på etter- og vidareutdanningskurs i norsk som andrespråk.

Ertzeid, Ingrid Elisabeth & Anne Løvland, 2023: Skaperglede i norskfaget. Elevaktiv literacy-undervisning på ungdomstrinnet. Oslo: Universitetsforlaget.

Det er viktig at elevene opplever skaperglede i norskfaget. I denne boka presenteres 43 undervisningsopplegg som vektlegger tekstskaping tilpasset ungdomstrinnets norskfag. Arbeidsmåtene i boka bygger på New London Groups teori om multiliteracy og Bill Cope og Mary Kalantzis modell for planlegging av literacy-undervisning.

Fridtun, Kristin, 2023: Klok kvinne eller digg dame? Eit stridsskrift om kjønn og Håvamål-omsetjing. Oslo: Samlaget.

Eit feministisk djupdykk i Håvamål.

Eddadiktet Håvamål har vore folkelesnad i mange generasjonar. Dei fleste av oss les diktet i omsett form, men kven er det som står bak omsetjingane? Og kor frie har omsetjarane tillate seg å vera, til dømes i framstillinga av kvinnefigurar?

Forfattar og norrønfilolog Kristin Fridtun er ein ihuga lesar av eddadikta. For nokre år sidan la ho merke til at den kvinnelege Håvamål-figuren Billings møy var framstilt litt annleis i norske omsetjingar enn i den norrøne grunnteksten. Var ikkje møya vorten litt penare i dei norske utgåvene? Og litt dummare? Fridtun tok til å saumfara utgåver på andre språk. Då dukka fleire spørsmål opp. Kvifor er det nesten berre menn som har omsett eddadikt til skandinavisk? Kvifor er Billings møy naken i illustrasjonane? Og kva veit vi eigentleg om henne?

Dette er ei lita bok om tre store tema: kjønn, omsetjing og norrøn litteratur. Fridtun tek oss med inn i originalteksten – her kjem vi så tett på ei Håvamålstrofe som vi aldri før har vore. Ho viser oss kva omsetjarane har å bakska med, samanliknar løysingane deira og diskuterer vala dei har gjort. I sentrum for det heile står Billings møy, ein lite kjend kvinnefigur som no vert lyft fram i lyset.

Golden, Anne & Elisabeth Selj (red.), 2023: Skrivning på norsk som andrespråk. Vurdering, opplæring og elevenes stemme. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Denne boka handler om skrivning og om det å undervise i skrivning når man har elever og studenter med norsk som andrespråk, i ungdomsskole og videregående skole, i voksenopplæring og høyere utdanning. Forfatterne undersøker hva som kjennetegner andrespråksskriveres tekster, hva det innebærer

å være en andrespråksskriver, både i utdanningen og på fritiden, og hvordan flere språk kan utnyttes i skriveutviklingen. Videre gransker de vurdering av skriving og hvilke rammer som finnes for skriving i skolen og i opplæringen for øvrig. Boka viser også hvordan man kan forbedre skriveopplæringen med utgangspunkt i innsikter fra den aktuelle forskningen.

Denne utgaven er oppdatert med tanke på ny forskning og nye læreplaner og kartleggingsverktøy.

Boka er aktuell for studenter, lærere og forskere innen norsk som andrespråk og tilgrensende fagfelt.

Kinn, Torodd & Lars Anders Kulbrandstad (red.), 2023 [5. utg.]: Språkmønster. Innføring i det norske språkssystemet. Oslo: Universitetsforlaget.

Språkmønster er ei grundig og fulldekkende innføring i det norske språkssystemet. Den tar ikke bare for seg grammatikken, men også lydsystem, semantikk, ordforråd og tekstsammenheng. Begrepsapparat og analysemetoder blir presentert parallelt med et vell av eksempel på de ulike språklige fenomenene. Selv om vekta er lagt på de strukturelle sidene av språket, går strukturenes funksjon og betydning som en rød tråd gjennom framstillinga.

Denne femte utgaven (tidligere kalt *Språkets mønstre*) har fått en ny og mer oversiktlig oppbygning. Den har også et gjennomgående komparativt perspektiv som setter norsk inn i en typologisk sammenheng. Kapitlene om ordforråd og tekstbinding går grundigere til verks enn i eldre utgaver. Fonetikk og fonologi er behandlet hver for seg, slik at det allmenne og det særspårlige perspektivet kommer klarere fram. Nytt er også et kapittel om samisk.

Den teoretiske innfallsvinkelen kombinerer tradisjonelle forståelsesmåter med nyere innsikter, og boka gir brede og solide kunnskaper og ferdigheter for både arbeidsliv og videre språkstudier. Boka inneholder et rikt utvalg av oppgaver til støtte for studenten i det aktive arbeidet med teoristoffet.

Mæhlum, Brit & Unn Røyneland, 2023: Det norske dialektlandskapet. Innføring i studiet av dialekter. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Boka gir en oversikt over tradisjonelle norske dialekter og legger samtidig vekt på endringer i dialektbruken de siste tiårene og hvordan man kan tolke dem. Framstillingen trekker vekslers på både klassisk dialektologi og nyere sosiolingvistik og har også med en faghistorisk orientering om disse to tradisjonene innenfor talemålsforskningen. Den nye utgaven er faglig oppdatert og har et nytt kapittel om hvilke valg nye brukere av norsk står overfor når de skal lære og bruke norsk talemål. Den nye utgaven har også nyinnspilte dialektprøver som tilgjengelige lydfiler via QR-koder.

Det norske dialektlandskapet er aktuell for studenter i nordisk språkvitenskap og norsk i grunnskolelærerutdanningen, og for andre som ønsker å studere det norske dialektlandskapet.

Maal og Minne. Vol. 115, nr. 1 og 2. (2023; utgitt hhv. 26.6.2023 og 6.11.2023). Oslo: Novus.

Maal og Minne er Bymålslagets tidsskrift (se <https://www.bymalslaget.no/>). Tidsskriftet ble grunnlagt i 1909 og har til formål å bringe bidrag til belysning av bl.a. norsk språk og norske språkminner av enhver art, middelalderlitteratur, norske stedsnavn og folkeminner. Bidrag til tidsskriftet blir vurdert av redaktørene og av uavhengige konsulenter (*referees*). *Maal og Minne* kommer ut med to hefter i året og trykker artikler og anmeldelser på norsk, svensk, dansk, engelsk og tysk.

Publisert på: <https://ojs.novus.no/index.php/MOM> (lest 3.1.2024).

Namn og Nemne. Vol. 40. (2023; utgitt 7.12.2023). Oslo: Novus.

Namn og Nemne, tidsskrift for norsk namnegransking, blir gjeve ut ein gong i året av Norsk namnelag. I *Namn og Nemne* vert det publisert namneartiklar av ulikt slag, både vitskaplege artiklar og artiklar av meir populærvitskapleg karakter. Her er artiklar om einskilte namneklassar, namnetolkingar, namngjeving, normering av namn, namneteoretiske spørsmål, etymologiske problemstillingar, busetjingshistorie og namn, namn og kulturhistorie osv. I tidsskriftet finst det også namnefaglege diskusjonar og kommentarar til aktuelle namnespørsmål. Kvart hefte har òg meldingar av viktig norsk og nordisk namnelitteratur. Med jamne mellomrom kjem tidsskriftet med register over namn og namnelekkar som har vore omtala i tidlegare hefte, og hefta kan såleis nyttast til oppslag o.l.

Publisert på: <https://ojs.novus.no/index.php/NON> (lese 3.1.2024).

NORNA-rapporter 100. (2023). Uppsala: NORNA-förlaget.

NORNA-rapporter er en publikasjonsserie for rapporter fra NORNA-symposier og nordiske navneforskerkongresser. Nr. 100 fra 2023 bærer tittelen *Namn och gränser* og inneholder bidrag fra den 17. nordiske navneforskerkongressen, som fant sted 8.–11. juni 2021.

Blant flere nordiske bidrag inneholder rapporten to artikler fra forskere som er fra eller arbeider i Norge.

Publisert på: <https://www.norna.org/sites/default/files/rapporter/NORNA100.pdf> (lest 3.1.2024).

Norsk lingvistisk tidsskrift. Vol. 41, nr. 1 og 2. (2023; utgitt hhv. 29.6.2023 og 23.12.2023). Oslo: Novus.

Norsk Lingvistisk Tidsskrift (NLT) er et forum for norsk språkvitenskap og bringer lingvistiske artikler og bidrag på norsk innenfor alle grener av og områder i språkvitenskapen, også felt som faghistorie og lingvistikkrelatert vitenskapsteori. NLT er et fagfelleverdert tidsskrift og utgis med støtte fra Norges forskningsråd.

Publisert på: <https://ojs.novus.no/index.php/NLT/index> (lest 3.1.2024).

Nylenna, Magne, Erlend Hem & Nina Husom (red.), 2023: Pasientjournalen – språk, dokumentasjon og helsekompetanse. Oslo: Det norske medisinske Selskab.

Pasientjournalen har vært et sentralt verktøy i helsehjelpen over lang tid. Den har på mange måter beholdt en nokså konsistent struktur. Derimot har bruken og funksjonene endret seg i takt med landskapet omkring helsevirksomhet, utvikling av digitale hjelpemidler og juridiske forhold. Denne boka tar for seg disse endringene og hvordan de påvirker dagens form og funksjon av pasientjournalen. Boka er redigert av sentrale aktører i feltet, og dette gjenspeiles i både innhold og struktur.

Også tilgjengelig på: <https://www.michaeljournal.no/journal/1000/31> (lest 3.1.2024).

Sakprosa. Vol. 15, nr. 1–9. (2023). Oslo: Universitetet i Oslo.

Tidsskriftet *Sakprosa* er et nordisk akademisk forum for forskning og debatt om sakprosa og kan betraktes som en videreføring av årbøkene fra prosjektene Norsk Sakprosa (1994–1998, redigert av Egil Børre Johnsen), heftene fra Svensk sakprosa (1996–2003) og skriftserien til Prosjektmiljøet Norsk sakprosa (2000–2003). Tidsskriftet tar imot bidrag fra alle forskere og studenter, uansett fagbakgrunn, som ønsker å utforske det mangfoldige sakprosauniverset.

Publisert på: <https://journals.uio.no/sakprosa/issue/archive> (lest 3.1.2024).

Språkrådet, 2023: Språknytt.

<https://www.sprakradet.no/Vi-og-vart/Publikasjoner/Spraaknytt/>.

Språkrådet, 2023: Så klart – språk på jobben.

<https://www.sprakradet.no/Vi-og-vart/Publikasjoner/publiserte-nyhetsbrev-sa-klart/>.

Språkrådet, 2023: Termposten.

<https://www.sprakradet.no/Vi-og-vart/Publikasjoner/termposten/>.

Torbjørnsen, Inger Birgitte, Randi Neteland & Edit Bugge, 2023: Tegn-til-tale i barnehage og skole. Oslo: Universitetsforlaget.

Tegn-til-tale er en metode for språkstøtte der man kombinerer talespråk i rolig tempo med tegn til ett eller flere ord i setninga. Tegna er (ofte) hentet fra tegnspråk, og tegn som språkstøtte ser ut til å være nyttig for ulike grupper hørende barn. Tegn-til-tale blir brukt i mange barnehager og skoler i dag, særlig i kommunikasjon med barn med forsinket språkutvikling, men også i hele barnegrupper på småbarnsavdelinger eller med barn som har norsk som andre talespråk.

Tegn-til-tale i barnehage og skole er en fagfellevurdert, vitenskapelig antologi med mål om å styrke eksisterende praksis med forskning og faglige begrunnelser. Boka har bidrag fra sentrale fagpersoner fra utdanningsinstitusjoner og praksisfeltet, blant annet språkforskere, pedagoger, spesialpedagoger, ei mor og en som selv brukte tegn-til-tale i oppveksten.

Boka passer for alle som vil lære mer om god kommunikasjon og inkludering i barnehage og skole.

Universitetet i Oslo, 2023: Language Technology Group. [Engelskspråklige artikler; blant disse fem om norske språkteknologiske forhold.]

Publisert på: <https://www.mn.uio.no/ifi/english/research/groups/ltg/publications/> (lest 2.1.2024).

Aa, Leiv Inge & Ola Harstad (red.), 2023: Elevtekstanalyser. Oslo: Universitetsforlaget.

Elevtekster er et stadig mer ettertraktet analyseobjekt, både for studenter i lærerutdanningen og blant forskere. Det har vært en rekke ulike måter å tilnærme seg elevtekster på de siste 40 årene, men det rådende synet er at de ikke bør eller kan løsrives fra den sammenhengen de oppstod i.

Elevtekstanalyser byr på nye tilnærminger og måter å analysere elevtekster på, ved å se på hvordan de er koplet til litterære tradisjoner og språkvitenskapen uavhengig av sitt opphav i skolen. Tekstene analyseres fra forskjellige faglige vinklinger, gjennom språkvitenskap, litteraturvitenskap og tekstvitenskap. Perspektivene på elevtekstene blir nye i møte med både etablerte og moderne teorier.

Boka henvender seg til alle som møter og analyserer elevtekster.

Sápmi

Mika Saijets

Litteraturudgivelser i 2023 på flere samiske språk fra Finland, Norge og Sverige – samt utgivelser om samiske språk på finsk, norsk, svensk eller engelsk

Åarjelsaemien | Sørsamisk | South Saami

Soptesh guktie bierkenidh jih vihth tjuedtjieldh

Forfattere: Rachel & Sean Qitsualik-Tinsley. Oversetter: Sig-Britt Persson (2023), sideantall: 86.

Sørsamisk oversettelse av *Stories of survival and revenge*. Det er en samling med tre sagn eller myter fra inuitkulturen i nordøst-Canada, med et informativt etterord. Den inneholder historiene til Nuliajuk, moren til sjøpattedyrene; Kaugjagjuk, den mishandlede foreldreløse som søker hevn; og Nanurluk, en enorm isbjørn som er mange ganger så stor som en vanlig bjørn. Forlag: Gielem nastedh, Snåsa 2023.

Miehtjiesdajve jih eatneme

Forfatter: Sara Alehtta Guttorm. Oversetter: Siri Kappfjell Päiviö. (2023), sideantall: 16.

Hefte som illustrerer naturbetegnelser gjennom bilde og tekst. Naturen og landskapet har opp gjennom tidene fått betegnelser som forteller om deres særpreg. Naturbetegnelsene forteller oss om naturens og terrengets form og hvordan naturen eller terrenget ser ut på stedet man beveger seg i. Naturbetegnelsene er i tillegg lest inn på sørsamisk og kan spilles av med pennen som følger med. Bak i heftet er det ordregister med forklaring og norsk oversettelse. Forfatter: Sara Alehtta Guttorm. Oversetter: Siri Kappfjell Päiviö. Forlag: Davvi girji, Karasjok 2023.

Åarjelsaemien gapta

Forfatter: Laila Gunilla Wilks (2023), sideantall: 64.

I boka Åarjelsaemien gapta får man et kort historisk innblikk om tradisjonell sørsamisk gapta, og hvordan sy en kvinne- og mannskofte; materialvalg, mønsterlaging og sying steg-for-steg. Boka er skrevet for elever på videregående

ende trinn, men passer også for andre som er intressert i å lære å sy gapta, en sørsamisk kofte. Forlag: Davvi girji, Karasjok 2023.

Boengeskuvmie áarjelsaepmesne

Forfatter: Hanne-Lene Wilks (2023), sideantall: 68.

I boka Boengeskuvmie áarjelsaepmesne får man et kort historisk innblikk om tradisjonelt sørsamisk barmklede, og hvordan sy et barmklede; materialvalg, mønsterlagning og syng steg-for-steg. Boka er skrevet for elever på videregående trinn, men passer også for andre som er interessert i å lære å sy boengeskuvmie, et sørsamisk barmklede. Forlag: Davvi girji, Karasjok 2023.

Eeremes saemiestidh 2

Forfatter: Vanja Torkelsson (2023), sideantall: 215.

Eeremes saemiestidh 2 er en lærebok i sørsamisk språk (samisk 3 og 4) og kultur for elever som har samisk som andrespråk. Boken er en fortsettelse av Eeremes saemiestidh 1, og er beregnet for videregående skole og voksenopp-læring. Boken inneholder tekster, øvelser, grammatikk, ordlister, lytteoppgaver, spill og prosjekter. Er en oppfølging av boken Eeremes saemiestidh 1. Forlag: Davvi girji, Karasjok 2023.

Vætnoe jïh hammoedimmie

Forfatter: Inga Bongo, Sara Inga Bongo. Oversetter: Ellen Bull Jonassen (2023), sideantall: 72.

Vætnoe jïh hammoedimmie duodjibok tar for seg begrepet duodji, hvordan design flettes i duodji, og hvordan duodji og design har utviklet seg. I boka er det eksempler på duodji og design fra ulike områder. Vætnoe jïh hammoedimmie-bok er skrevet for elever på videregående trinn, men passer også for andre som er interessert i duodji og samisk design. Forlag: Davvi girji, Karasjok 2023.

Áarjelsaemien gieles goh dihte jillemes uralske gieles jïh akte gieltegs dotkemeobjeekte (artikkel)

Forfatter: Jussi Ylikoski (2023), sidene 1–14.

Maja Lisa Kappfjell, Trond Trosterud & Sjur Nørstebø Moshagen (eds), Nordlyd 47 (1) (Special issue: South Saami language research). Sørsamisk språk, abstrakt på engelsk. DOI: <https://doi.org/10.7557/12.6408>. The article discusses the role and importance of South Saami, the westernmost language of the westernmost branch of the Uralic language family, in Saami, Uralic as well as general typological linguistics. It briefly summarizes the origins of the

South Saami language and discusses some of the most prominent characteristic features of the language in its Saami and Scandinavian contexts. Special attention is given to three phenomena: 1) the so called relation forms of nouns, etymologically related to the comparative marking of adjectives, but synchronically reminiscent of markers of definiteness and possession; 2) differential object marking with as many as three distinct morphological cases (accusative, nominative and elative); and 3) the nature and origins of the auxiliary verb *edjedh* ‘shall’, possibly a degrammaticalization of the Proto-Saami potential mood marker. Uit Norges arktiske universitet, Tromsø 2023.

Ubmejesámien | Umesamisk | Ume Saami

Bágos báhkuj

Forfatter: Ignac Halasz, oversatt til umesamisk (2023), sideantall: 225.

Antologin har tekster på bl.a. svenska, nordsamiska, sydsamiska, lulesamiska, umesamiska, norska. Ordagrant är en flerspråkig antologi som presenterar klassisks och nutida samisk litteratur. Antologien tar utgangspunkt i felles oversettingsdugnader og inkluderer nyoversettelser til de samiske språkene. Blant forfatterne finner vi Elsa Laula, Paulus Utsi, Linnea Axelsson, Simon Issát Marainen, Helga West, Ánne Márjá Guttorm Graven, Lea Simma, Juvvá Pittja, Niillas Holmberg, Sigbjørn Skåden og Sofia Jannok. Redaktørene for “Bágos báhkuj” er Pär Hansson og Johan Sandberg McGuinne. Smockadoll förlag, Malmö 2023.

Bidumsáme | Pitesamisk | Pite Saami

Alvoss giehto – förskräckliga berättelser från Arjeplog

Forfatter: Ignac Halasz (2023), sideantall: 38.

Pitesamiske sagn og fortellinger fra for over 130 år siden har blitt hentet fram fra glemselen, og presenteres på moderne svensk og pitesamisk. Forlag: Silvermuseet, Arjeplog 2023.

Julevsáme | Lulesamisk | Lule Saami

Julevsáme tjallemnjuolgadusá / Lulesamiske skriveregler

Forfattere: Oppnevnt arbeidsgruppe på åtte medlemmer fra både svensk og norsk side (2023), sider: 68 (x2).

Utgiver: Sametingene i Norge og Sverige. Sametingenes fellesprosjekt *Julevsáme tjállemnjuołgadusá* kom i gang høsten 2018. Helt siden den lulesamiske ortografien ble godkjent i 1983 har det vært et stort og økende behov for skrivereglar. Rettskrivingsboken skal veilede skriveren hvordan man formelt former teksten, f.eks. når skal man sette en stor bokstav, hvordan bruke utropstegnet, kommategn, forkortinger osv. Det viktigste er å skrive og gjøre det enklere for leseren å følge den røde tråden i teksten. Boken henvender seg til alle som skriver på lulesamisk: elever, studenter, lærere, oversettere, journalister, læremiddelforlag med flere. Det er forsøkt tatt hensyn til forskjellig bruk av ord og uttrykk som gjennom tiden er lånt fra majoritetsspråkene og tilpasset lulesamisk – ofte med to ulike varianter. Derfor er rettskrivingsboken i to deler, én versjon tilpasset lesere fra svensk side og én versjon tilpasset lesere fra norsk side – to versjoner i én og samme bok. Foreløpig er rettskrivingsboka bare i pdf-format, men skal trykkes opp i bokform etter hvert. ISBN: 978-91-986635-9-4 ([Sametinget i Sverige](#)), ISBN: 978-82-91200-40-8 ([Sametinget i Norge](#)). Utviklet i Samarbeid med Make!-Graphics, Oslo 2023.

Guovsoj 2: julevsámegiella vuostasjiellan

Forfatter og illustratør: Noodt, Trine (2023), sider: 162.

Ukjent oversetter. Boka er tilpasset elever på 2. trinn 1-4. Lesebok for elever med lulesamisk som førstespråk. Boka inneholder tekster, arbeidsoppgaver og lærerveiledning. Noodt, Trine, født 1967. Verk som inngår i eller hører sammen med denne tittelen. Låhkåmgirje 2023. ISBN 9788256028481. Utgiver: Solum Bokvennen, Oslo(ve) 2023.

Guovsoj 3: julevsámegiella vuostasjiellan

Forfatter og illustratør: Noodt, Trine (2023), sider: 166.

Ukjent oversetter. Boka er tilpasset elever på 2. trinn 1-4. Lesebok for elever med lulesamisk som førstespråk. Boka inneholder tekster, arbeidsoppgaver og lærerveiledning. Noodt, Trine, født 1967. Verk som inngår i eller hører sammen med denne tittelen. Låhkåmgirje 2023. ISBN 9788256028535. Utgiver: Solum Bokvennen, Oslo(ve) 2023.

Guovsoj 4: julevsámegiella vuostasjiellan

Forfatter og illustratør: Noodt, Trine (2023), sider: 168.

Ukjent oversetter. Boka er tilpasset elever på 2. trinn 1-4. Lesebok for elever med lulesamisk som førstespråk. Boka inneholder tekster, arbeidsoppgaver og lærerveiledning. Noodt, Trine, født 1967. Verk som inngår i eller hører sammen

med denne tittelen. Låhkåmgirje 2023. ISBN 9788256028542. Utgiver: Solum Bokvennen, Oslo(ve) 2023.

Davvisámi | Nordsamisk | North Saami

Sámi logut muitalit / Samiske tall forteller

Forfatter: Sámi Allaskuvla ved faglig analysegruppe for samisk statistikk, etablert av Sametinget og Arbeids- og inkluderingsdepartementet (2023), sider: 108.

[Samiske tall forteller](#) (rapport 1/2023) inneholder kommentert samisk statistikk om utvalgte tema. De årlige rapportene kan ha relevans for alle som har behov for kunnskap om samiske forhold. Samiske tall forteller 15 inneholder seks artikler som gir ulike aspekter av samisk kultur, språk og reindrift. Oversettere og korrekturlesere: Áiti AS, Inger-marie Oskal, Lars Theodor Kintel. Trykk: Bjørkmanns, Alta. ISBN 978-82-7367-055-7. Sámi Allaskuvla, Kautokeino 2023.

#giellaspáiddar 2

Forfattere: Eira, Anne Marit Guttorm; Sara, Risten Elle (2023), sider: 50.

#giellaspáiddar 2 er et læremiddel for det 2. året i videregående skole for dem som har samisk som førstespråk. Læremiddelet følger overordnet del i læreplanen for samisk som førstespråk og kompetansemålene for studieforberevende utdanningsprogram. Davvi Girji. ISBN 978-82-329-0036-7. Davvi Girji, Karasjok 2023.

Gággi 1

Forfattere: Triumf, Brita Grete; Østby, Tone; Utsi, Marit Alette (2023), sider: 64.

Gággi 1 er et læreverk for samisk som andrespråk, samisk 2, for barnetrinnet. Det er utarbeidet egen ressurside for dette faget: <https://sajus.davvi.no>. Gággi 1 er den første komponenten i verket. Komponentene sammen med Gággi 2 dekker kompetansemålene etter 2. trinn i KL20:s Samisk 2. Komponentene er en fargerik engangsbok med ulike temaer. Den har enkle tegne-, lese-, skrive og muntlige aktiviteter. Hvert tema starter med læringsmål. ISBN 978-82-329-0205-7. Davvi Girji, Karasjok 2023.

Gággi 2

Forfattere: Triumf, Brita Grete; Østby, Tone; Utsi, Marit Alette (2023), sider: 112.

Gággi 2 er et læreverk for samisk som andrespråk, samisk 2, for barnetrin-

net. Det er utarbeidet egen ressurside for dette faget: <https://sajus.davvi.no>. Gággi 2 er den andre komponenten i verket. Komponenten sammen med Gággi 1 dekker kompetansemålene etter 2. trinn i KL20:s Samisk 2. Komponentene er en fargerik engangsbok med ulike temaer. Den har enkle tegne-, lese-, skrive og muntlige aktiviteter. Hvert tema starter med læringsmål. ISBN 978-82-329-0206-4. Davvi Girji, Karasjok 2023.

Prosodic change and majority language influence in spoken North Sámi varieties

Forfatter: Katri Hiovain-Asikainen (2023).

Avhandlingen handler om påverkan från majoritetsspråket i nordsamiska. Nordsamiska talas traditionellt i de norra delarna av Finland, Norge och Sverige. Avhandlingen kan laddas ner på <https://helda.helsinki.fi/items/1c099e33-9581-4c79-a0e2-5c0ae3aaa4e2>.

Helsingfors: Helsingfors universitet.

Saamelaiskielten verbijohdostyyppien historiasta ja variaatiosta

Forfatter: Juha Kuokkala (2023).

I avhandlingen studeras olika avledningstyper av verb i samiskan och deras historiska bakgrund. Studien baserar sig på hela det existerande ordboksmaterialet på de samiska språken. Avhandlingen kan laddas ner på <https://helda.helsinki.fi/items/e6b2f5af-e477-4800-91b0-eaded174cdf6>.

Helsingfors: Helsingfors universitet.

Aistton! 2

Forfattere: Palismaa, Maaren; Kotavuopio, Laura (2023), sider: 248.

Aistton er en læremiddelserie for samisk som andrespråk, samisk 2, for videregående trinn. Aistton! 2 er en nordsamisk lærebok for videregående skole elever for faget samisk som andrespråk. Læreboken består av tekster innenfor ulike sjangere med oppgaver knyttet til leseforståelsen, modelltekster, grammatikkdel og ulike oppgaver som gir elevene trening i muntlige og skriftlige ferdigheter. ISBN 978-82-329-0074-9. Davvi Girji, Karasjok 2023.

Retten til å få samiske stedsnavn i offentlig bruk: fra fornorskningspolitikken til Lov om stadnamn

Forfatter: Kaisa Rautio Helander (2023), sidene 50-54.

Retten til å få samiske stedsnavn i offentlig bruk: fra fornorskningspolitikken til Lov om stadnamn. Artikkelen i tidsskriftet [Nytt om namn](#) fra Norsk namnelag handler om hvordan fornorskningspolitikken påvirket stedsnavnene i Norge,

spesielt i samiske og kvenske områder. Artikkelen gir en historisk oversikt over hvordan norske myndigheter forsøkte å erstatte eller endre samiske og kvenske stedsnavn med norske navn, og hvordan dette ble møtt med motstand og kritikk fra minoritetene. Artikkelen analyserer også hvordan Lov om stadnamn fra 1990 har bidratt til å anerkjenne og bevare de opprinnelige stedsnavnene, og hvilke utfordringer som fortsatt finnes i navneforvaltningen. ISSN 0800-4676. Institutt for lingvistiske og nordiske studier, Universitetet i Oslo, 2023.

Sámegiela hástalusat, seailuheapmi ja ovdáneapmi Guovdageainnus

Forfatter: Johan Klemet Hætta Kalstad (2023), sider: 111–134.

Fra Sámi dieđalaš áigečála 2022. Dán barggu váldooassi lea mot olbmot Guovdageainnus leat vásihan sámegiela saji skuvllas ja servodagas earenomážit suohkana márkanbáikkis. Dát oassi lea dutkan mikrodásis, ja nuppi oasis lean válddahan mot Guovdageainnu suohkan 1970-logus loktii sámegiela politihkalaš áššin oččodišgoahtit dán almmolaš giellan. Dás leat Guovdageainnu ovddeš ráđđeolbmá ja guovtti váhnema muitalusat otná dilálašvuodas, ja dán oasis lean ságaškuššan min áiggi almmolaš politihka sámegiela hárrái. ... URL: <https://site.uit.no/aigecala/sda-2022-johan-klemet-haetta-kalstad/>, Sámi Allaskuvla, Guovdageaidnu 2023.

Davisámegiela mánggaidlogu illatiivva variašuvdna Ohcejoga guovllus

Forfatter: Sierge Rasmus (2023), Sámi dieđalaš áigečála 2022 sider: 83–109.

Dán čállosis guorahalan mánggaidlogu illatiivva variašuvdna ja nuppástuvama deattohis stávvala maŋis Ohcejoga hállangielas. Davisámegiela nomeniid kásusvuogádat lea systemáhtalaš ja giellahistorjjálaččat bures čilgejuvvon, muhto mánggaidlogu illatiivva variašuvdna ii leat áibbas čielggas. Sosiolingvistihka okta vuodđopremissa lea ahte giela nuppástusa vuodđun lea giela varieren, muhto buot variašuvdna ii mearkkaš giela riev dama. ... URL: <https://site.uit.no/aigecala/wp-content/uploads/sites/8/2023/03/SDA-2022-rasmus.pdf>, Sámi Allaskuvla, Guovdageaidnu 2023.

Meahcci ja luonddusivdnáduusat Meahcci ja eatnamat : Sámi luonddu- namahusat

Forfatter: Sárá, Álehtá; Guttorm, Eira. Davvi Girji (2023), sider: 23.

Meahcci ja eatnamat heftet illustrerer naturbetegnelse gjennom bilde og tekst. Naturbetegnelse er i tillegg lest inn og kan spilles av med pennen som følger med. Bak i heftet er det ordregister med forklaring og norsk oversettelse.

Ta med heftet når du drar ut i naturen og øv deg hva de ulike naturbetegnelse heter på nordsamisk, Karasjok 2023.

Vállje sámegiela! 8 čakča oppikirja

Forfatter: Risten Mustonen ja bargojoavku Samediggi (2023), sider: 98.

Vállje sámegiela! 8 čakča on yläkoulun 8. [Velg samisk! 8 - lærebok, tema: høst] luokan B2-kielen syyslukukauden oppikirja ja kirjasarjan ensimmäinen lukukirja. Sarja perustuu saamen kielen lehtori Helmi Länsmanin alkuperäisideaan. Kirjan aihekokonaisuudet ovat: 1. Minä, perheeni ja kaverini; 2. Arkipäivä, koulu ja opiskelu; sekä 3. Koti, asuminen ja vapaa-aika. Kirja tarjoaa opiskelijalle runsaasti sanastoa tukemaan kielitaidon kehittymistä. Oppimateriaaliin kuuluu Vállje sámegiela! 8. lk – Hárjehusgirji -harjoituskirja. Teos sisältää monipuolisia harjoituksia, kuten keskustelu-, ryhmätyö- ja kääntämisharjoituksia. Syksyn aikana opiskelija harjoittelee muun muassa ääntämisen perusteita, fraaseja, lukuja, peruskielioppia ja -sanastoa, kysymyksiin vastaamista, lyhyiden kirjoitelmien kirjoittamista sekä itsestään ja arjestaan kertomista. Sametinget i Finland, Inari 2023.

Anarâškielâ | Enaresamisk | Enare Saami

Structural Approach to Language Revitalisation: Revival of Aanaar Saami

Forfattere: Mettovaara, Jukka & Ylikoski Jussi (2023), side: 87–123.

Maria Frick, Tiina Räisänen, Jussi Ylikoski (eds.) *Language Contacts and Discourses in the Far North*. Palgrave Macmillan Cham. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-42979-8_11. Aanaar Saami is an indigenous language spoken by an estimated 400 people mainly around Lake Aanaar in Northern Finland. Within the past three decades, the once critically endangered language has acquired dozens of new speakers. This study provides a novel overview of the recent development of Aanaar Saami by combining a structural perspective to language change and an analysis of language ideologies behind probably one of the most successful language revitalisation projects in Europe. As for the ideological themes pertaining to Finnish influence on Aanaar Saami, it is possible to identify four recurring themes in the literature: (1) good vs. poor language, (2) language competence, (3) institutional domain, and (4) tolerance. The revitalisation of Aanaar Saami shows that even large-scale contact-induced changes need not result in a loss of linguistic or cultural identity among minority language speakers. Palgrave Macmillan, Cham. 2023.

Virkkuuvääri 5

Forfattere: Emilia Nieminen, Petter Morottaja, Miina Seurujärvi, Mika Kolehmäinen. Sider: 227.

Samediggi 2023 Virkkuuvääri 5 -kirja on tarkoitettu peruskoulun 5. luokan

äidinkielen- ja kirjallisuuden oppimateriaaliksi. Kirja kuuluu inarinsaamenkielisen opetuksen Virkkuuvääri äidinkielen oppimateriaalien sarjaan. Kirjan pohjana on Otavan Uusi Kipinä 5 -kirja. Sametinget i Finland, Inari 2023.

Nuõrttsää'mkiõll | Skoltesamisk | Skolt Saami

Ǟiõčč 2 Kå'llmeä'cc, Mättke'rjj

Forfattere: Oona Länsman, Raija Lehtola, Samediggi (2023), sider: 116.

A1 language 2nd class study material. Ǟiõčč 2 Kå'llmeä'cc Mättke'rjj lea vuolleskuvlla nuortalašgiela vieris giela 2. luohká oahppogirji. Girjái gullet bargogirjijt čakčii ja gidđii. Girji lea jorgaluvvon ja heivehuvvon davvisámegiela girjjis Gea 2.

Girjii lea govuhan Nora Bäck ja jorgalan nuortalašgillii Raija Lehtola.1. prentehus. ISBN 978-952-441-482-1. Sametinget i Finland, Inari 2023.

Ǟiõčč 2 Kå'llmeä'cc, Čõhččpââ'j tuejjke'rjj

Forfatter: Oona Länsman, Raija Lehtola, Samediggi (2023). A1 language 2nd class rehearsal material for fall period, sider: 90.

Ǟiõčč 2 Kå'llmeä'cc čõhččpââ'j tuejjke'rjj lij vue'llškooul nuõrttsää'mkiõll vee'res kiõllân Ǟiõčč 2 -kerjja õhtnteei ha'rjttõske'rjj. Tãn tuejjke'rj ha'rjttõzz lie smiõttum mättke'rj čõhččvue'zz (kãpplõõgg 1-9) mätt'tõs-siiskõõzzi ha'rjttõssân. 1. teãdldõk. ISBN 978-952-441-486-9. Sametinget i Finland, Inari 2023.

Ǟiõčč 2 Kå'llmeä'cc, Kĩđđpââ'j tuejjke'rjj

Forfatter: Oona Länsman, oversetter: Raija Lehtola, Samediggi (2023), sider: 91.

A1 language 2nd class rehearsal material for spring period. Ǟiõčč 2 Kå'llmeä'cc Kĩđđpââ 'j tuejjke'rjj lij vue'llškooul nuõrttsää'mkiõll vee'res kiõllân Ǟiõčč 2 -kerjja õhtnteei ha'rjttõske'rjj. Tãn tuejjke'rj ha'rjttõzz lie smiõttum mättke'rj čõhččvue'zz (kãpplõõgg 1-9) mätt'tõs-siiskõõzzi ha'rjttõssân. Sametinget i Finland, Inari 2023.

Ǟiõčč 1 Kå'llmeä'cc, Kĩđđpââ'j tuejjke'rjj

Forfattere: Oona Länsman, Karlong Chan, Samediggi (2023), sider: 125.

A1 language 1st class rehearsal material for spring period. Ǟiõčč 2 Kå'llmeä'cc Kĩđđpââ 'j tuejjke'rjj lij vue'llškooul nuõrttsää'mkiõll vee'res kiõllân Ǟiõčč 2 -kerjja õhtnteei ha'rjttõske'rjj. Tãn tuejjke'rj ha'rjttõzz lie smiõttum mättke'rj čõhččvue'zz (kãpplõõgg 1-9) mätt'tõs-siiskõõzzi ha'rjttõssân. Sametinget i Finland, Inari 2023.

Ääninauhoitukset lisämateriaali *Ķiõčč 1, 2, 3 ja Tiõrv 1* kirjoihin

Forfatter: Raija Lehtola, Esther Berelowitsch, Samediggi (2023), sider: ukjent.

A1 language 1st, 2nd, and 3rd class audio material for rehearsals in *Ķiõčč 1, 2, 3* and *Tiõrv 1* books. Sametinget i Finland, Inari 2023.

Mij jie'lim di *Ķiõrggnim: nuõrttsä'mmlai särnnamvue'jj, Ķiõllkoov*

Forfatter: Mervi Semenov kandidat-tu'tkkummuš (2023) - oulurepo.oulu.fi, sider: 41.

"Leäm tu'tkkääm kandidat-tu'tkkummšest nuõrttsä'mmlai vuä'mm särnnamvuõ'jjid, kookk ä'nne se'st *Ķiõllkoovid*. *Ķiõllkovvân* kääččääm tän tu'tkkummšest idioomid da metafoorid. Mätmešt tøk ä'nne se'st veärddõõzz. Muu tuäj kōskksaž mie'rren lij leämmaž se'lvvted mākam *Ķiõllkoovid* nuõrttsä'mmla lie äännam da mākam tee'm käunn'je. Leäm to'lkääm särnnamvuõ'jjid da ää'vääm *Ķiõllkoovi* miärktõõzzid di tu'mmjam mākamnallšem aa'sšid nuõrttsä'mmla lie mainstam *Ķiõllkoovid* da mākam miärktös tōin si'jjid lij leämmaž. Lää'ssen leäm tu'mmjam *Ķiõllkoovi* ännjõžäi'j vue'jj jeä'rben mainstum *Ķiõlâst*". Universitetet i Oulu, 2023.

Saamelaisten alkuperäiskansaoikeudet ja saamelaiskulttuuria koskevien vaikutusten arviointi YVA-lain mukaisessa menettelyssä

Forfattere: L Heinämäki, I Markkula, J Saijets - 2023 - julkaisut.valtioneuvosto.fi, sider: 413. Publication series: Publications of the Ministry of the Environment 2023:2.

Description sheet in skolt-, inari- and northern saami. Helsinki, Finland 2023.

Pahoista, vihaisista ja pikkuisista: koltansaamen paas ja pann sekä pohjoissaamen bahá ja bás

Forfattere: M Lehtinen – Sampsa Holopainen, Jeongdo Kim & Niklas Metsäranta (eds), *Elämä ja etymologia: Janne Saarikiven 50-vuotisjuhlakirja*, Sidene: 249–270.

In this article, I examine the etymology of the Skolt Saami words *paa(s)* 'angry; bad, evil' and *pann* 'bad; tiny' and compare them to possibly related words in other Saami languages, mainly the North Saami words *bahá* 'angry; bad, evil' and *bás* 'tiny'. It is well known that the North Saami word *bahá* is a Finnic loanword (cf. Finnish *paha* 'bad, evil'). The Skolt Saami word *paas* is etymologically connected to the North Saami word *bahá*. The Skolt Saami word *pann* is a later variant of the word *paas*. I suggest that the Skolt Saami word *paas* and the North Saami word *bahá* both reflect the same Finnic loan-

word, which either 1) was borrowed to one of the Saami languages, presumably North Saami, and was subsequently borrowed in between the Saami idioms all the way to South Saami in the south and Ter Saami in the east, losing its -h- in the eastern Saami languages due to the lack of the phoneme /h/ in them at the time, or 2) was borrowed simultaneously to different Saami languages from Finnish or perhaps from Karelian for the eastern languages. I also ponder on the possibility that this borrowing might be older than is hitherto thought, perhaps dating back even to late Proto-Saami. The North Saami word *bás* ‘tiny’ might be a borrowing from the Eastern Saami *paas*, in spite of the different meanings. It is further suggested that the word *pann* arose in Skolt and Kildin Saami through reanalysis of the word *pannalla* ‘badly, poorly’ < *paa-nalla* < *paa* ‘bad’ + *nalla* ‘in ... way’. Universitetet i Helsingfors, Helsinki 2023.

Sää'mpäärnai pue'rrvuäittmōš da vuōiggâdвуōdi teâuddjummuš

Forfattere: E Weckström, K Kekkonen, O Kekkonen - 2023 - julkaisut.valtioneuvosto.fi., sider: 4

Se'lvvtōōzzâst ta'rkstō'lle sää'mpäärnai pue'rrvuäittmōōžž da vuōiggâdвуōdi teâuddjummuš päärnai jiijâs mainstummšen. Puâđōōzzi vuâđast sää'm-päärnai vue'kk lij mǎnggan vue'zzest pue'rr. Sää'mpäärnai jie'llem lij â'tte mǎinn ta'rkstōöllâd mǎnggan vue'nnemkuu'lmest. Jiijâs vue'zzes mǎnggai sää'mpäärnai jie'llma po'hte mǎngkiöllsažvuott, sää'mmpihtsi âânnmōš da sǎ'mmlai ä'rbvuōđlaž jie'llemvue'jj. Päärnaž'ššvaldduum koontâr čōōđti se'lvvtōōzz pie'kken meerlaž päärnaž-strategia ee'jj 2022 poddân. Se'lvvtō'sse vuässō'tte 11–17-ekksaž jiijâs sǎ'mmlō'žžen kiöčči päärna sǎ'mmlai dommvuu'dest da jee'res ä'rnn Lää'ddest. Kōjldōslomaakk raajâm diött saaggte kutt päärna. Liâđglō'žže kōjldō'sse va'sttee 83 päärna. Barnombudsmannens byrå, Helsinki 2023.

Suomen kielellä | In Finnish Saamen kielistä | About Saami languages

Koltansaamen kielikontaktit: vähemmistökieli muuttuvassa kieliympäristössä

Forfatter: Markus Juutinen (2023), sider: 130.

[Boken er på finsk](#), abstrakt på skoltesamisk, finsk og engelsk. Doctoral thesis. This thesis discusses the language contacts Skolt Saami has had over the centuries. The study consists of four separate research papers, each of which

sheds light on these language contacts from different perspectives, as well as a comprehensive summary chapter that provides a complete picture of the impact the changing language environments have had on Skolt Saami. In the first paper, Koltansaamen myönteiset ja kielteiset fokuspartikkelit, I describe the historical background of the affirmative and negative focus particles in Skolt Saami and how their usage has changed over the years. I show that there are many focus particles in Skolt Saami that have been borrowed from different contact languages and that their usage has changed due to language contacts. In the second paper, Koltansaamen Näätämön murteen ja merisaamen välinen koodien sekoittuminen vuonna 1920 (...). The influence of the surrounding Saami languages can be seen, for example, in Skolt phonetics. While the Scandinavian influence is limited to Skolt Saami vocabulary, the language's morphology and syntax have also been borrowed from Karelian, Russian, and Finnish, - oulurepo.oulu.fi. Oulu 2023.

Koltansaamelaisen kyläkokousjärjestelmän vaikuttamisen strategiat ja taktiikat 1920–1979

Forfatter: Sonja Tanhua (2023), sider: 96.

[Boken er på finsk](#), abstrakt på skoltesamisk, finsk og engelsk. In my doctoral dissertation, I study the history of the siida council systems of the Skolt Saami Suõ'nn'jel, Peäccam and Paččjokk siidas, their significance as a form of Skolt Sami decisionmaking, and the ways in which the Skolt Saami Siida council system was influenced between 1920 and 1979. One of the starting points of my research is the question of the status of the siida council system as a Sámi and, more broadly, indigenous form of self-government. Instead of considering the role of the siida council through "authentic" originality, I found it more rewarding to ask how the Skolt Saami have sought and been able to apply their siida council system as part of the governance of the current mainstream society. To open up this development, I have used concepts of strategy and tactics that illustrate the extent to which the Skolt Saami have been able to influence their own circumstances and opportunities, which, over the decades and centuries, have become increasingly connected to the frameworks of the societies of the majority populations, Oulun Yliopiston Tutkijakoulu; Giellagas-Instituutti Humanistinen Tiedekunta, Oulun Yliopisto. Oulu 2023.

"Kiva että juuri minä saan opiskella tätä kieltä ja se on osa kulttuuriaini": Saamelaislasten hyvinvointi ja oikeuksien toteutuminen

Forfattere: E Weckström, K Kekkonen, O Kekkonen (2023), sider: 92.

[Publikasjonen er på finsk](#), abstrakt på skoltesamisk, inarisamisk, nordsa-

misk, finsk, estisk, norsk, svensk og engelsk. Syftet med utredningen var att granska samiska barn och ungas välfärd och tillgodoseendet av deras rättigheter utifrån barn och ungas egna berättelser. Det finns väldigt litet tillgänglig information om samiska barn i Finland. Samiska barn kan inte identifieras från registermaterial eftersom Finlands lagstiftning förbjuder statistik över etnisk bakgrund. Material har även i övrigt i huvudsak samlats in från de vuxna eller alla barn som bor i samernas hembygdsområde, varmed samiska barn och i synnerhet samiska barn bosatta utanför samernas hembygdsområde har sällan deltagit i utredningar och undersökningar som handlar om samer. Resultaten ger till exempel den samiska gemenskapen och beslutsfattare aktuell information till stöd av beslutsfattandet, utvecklingsarbetet och verksamheten. julkaisut.valtioneuvosto.fi. Summary in skolt-, inari- and northern sami. Barnombudsmannens byrå, Helsinki 2023.

Saamen kantaskandinaavisesta karjataloussanastosta

Forfattere: Markus Juutinen, & Taarna Valtonen. (Sampsä Holopainen, Jeongdo Kim & Niklas Metsäranta (eds)), *Elämä ja etymologia: Janne Saarikiven 50-vuotisjuhlakirja* (2023), sidene: 420–432.

Artikkelissa käsitellään karjatalouteen liitettyissä olevaa kantaskandinaavista saamen kieleen lainattua sanastoa. Mukana on myös useita aikaisemmin nuorempina pidettyjä lainasanoja. Sanaston lainanantaja- ja lainaajaryhmien välisiä suhteita ja lainautumisen kontekstia analysoidaan uudella tavalla antropologiassa ja arkeologiassa käytetyn Pierre Lemonnier'n kehittämän teknologisen lähestymistavan näkökulmasta. (Artikkelen tar for seg ordforråd lånt fra innfødte skandinaviske samiske språk relatert til storfehold. Det er også flere lånord som tidligere ble ansett som yngre. Forholdet mellom gruppene av utlånere og låntakere av vokabularet og konteksten for lån blir analysert på en ny måte fra perspektivet til den teknologiske tilnærmingen utviklet av Pierre Lemonnier brukt i antropologi og arkeologi). Helsinki: University of Oulu & University of Helsinki 2023.

Saamen iskat 'koettaa, tarkastaa ym'

Forfattere: Juha Kuokkala, (Sampsä Holopainen, Kim Jeongdo & Niklas Metsäranta (eds)), *Elämä ja etymologia: Janne Saarikiven 50-vuotisjuhlakirja* (2023), sidene: 420–432.

The paper discusses the etymology of North Saami iskat, Inari Saami iskâđ 'to try, investigate, examine, look for' and argues for their origin as a borrowing from Russian iskát' 'to search, look for'. Department of Finnish, Finno-Ugrian, and Scandinavian Studies, University of Helsinki 2023.

Pahoista, vihaisista ja pikkuisista: koltansaamen *paas ja pann* sekä pohjoissaamen *bahá ja bás*

Forfattere: Lehtinen, Miika (Sampsa Holopainen, Jeongdo Kim & Niklas Metsäranta (eds)), [Elämä ja etymologia](#): Janne Saarikiven 50-vuotisjuhlakirja. (2023), sidene: 249-270.

In this article, I examine the etymology of the Skolt Saami words *paa(s)* ‘angry; bad, evil’ and *pann* ‘bad; tiny’ and compare them to possibly related words in other Saami languages, mainly the North Saami words *bahá* ‘angry; bad, evil’ and *bás* ‘tiny’. It is well known that the North Saami word *bahá* is a Finnic loanword (cf. Finnish *paha* ‘bad, evil’). The Skolt Saami word *paas* is etymologically connected to the North Saami word *bahá*. The Skolt Saami word *pann* is a later variant of the word *paas*. I suggest that the Skolt Saami word *paas* and the North Saami word *bahá* both reflect the same Finnic loanword, which either 1) was borrowed to one of the Saami languages, presumably North Saami, and was subsequently borrowed in between the Saami idioms all the way to South Saami in the south and Ter Saami in the east, losing its *-h-* in the eastern Saami languages due to the lack of the phoneme */h/* in them at the time, or 2) was borrowed simultaneously to different Saami languages from Finnish or perhaps from Karelian for the eastern languages. I also ponder on the possibility that this borrowing might be older than is hitherto thought, perhaps dating back even to late Proto-Saami. The North Saami word *bás* ‘tiny’ might be a borrowing from the Eastern Saami *paas*, in spite of the different meanings. It is further suggested that the word *pann* arose in Skolt and Kildin Saami through reanalysis of the word *pannalla* ‘badly, poorly’ < *paa-nalla* < *paa* ‘bad’ + *nalla* ‘in ... way’. Helsinki 2023.

Kantasaamesta eteläkantasaameen, osa 2 Äännehistorian todisteita eteläsaamen varhaisesta eriytymisestä

Forfattere: Minerva Piha & Jaakko Häkkinen. *Sananjalka* Vol 65 nro 65 (2023), sidene: 7–30.

[Artikkelnavn jf. Google Translate: ”*Fra ursamisk til sørsamisk, del 2 Fonetisk historiebevis på den tidlige differensieringen av sørsamisk*”] DOI: <https://doi.org/10.30673/sja.115746>. Tässä artikkelissa tarkastelemme eteläisten saamelaiskielten äännehistoriaa: mitkä ääntenmuutokset voidaan sijoittaa siihen kielilinjaan, jota kutsumme eteläkantasaameksi ja mitä ääntenmuutoksia on tapahtunut siinä kielilinjassa, joka yhdistää kaikkia muita saamen kieliä, ja jota kutsumme myöhäiskantasaamen toiseksi vaiheeksi. *Sananjalka - Finnish Language Society, en tradisjonell finskspråklig og tverrfaglig årbok/nettsted som publiserer artikler og anmeldelser. Finsk språk og finsk-ugrisk språkforskning, Universitetet i Turku* 2023.

På norsk | In Norwegian

Om samiske språk | About Saami languages

Bli kjent med samisk (mobil app)

Utvikler: Mona-Lise Pedersen (2023).

Bli kjent med samisk Mobil APP, er en opplærings app. APK-en har vært tilgjengelig siden januar 2023. I løpet av de siste 30 dagene ble appen lastet ned omtrent 22 ganger. Det er høyt rangert. Appen har ingen vurderinger ennå. Den siste oppdateringen av appen var 8. januar 2023. Det finnes flere samiske språk, og i denne appen blir du kjent med nordsamisk, sørsamisk, lulesamisk, skoltesamisk, enaresamisk, umesamisk og pitesamisk. Appen viser hvordan ord og enkle setninger skrives og uttales. Ord og setninger finnes også på norsk, svensk, finsk og engelsk. Uttale finnes også for finske ord og setninger. Ved å tappe på et ord kommer du til en ordbok for det enkelte språk. Foreløpig finnes ikke nettordbok for umesamisk. Appen er finansiert av Sametinget i Norge.

Er maskinoversetting fra nordsamisk nyttig for sørsamisk?

Forfatter: Antonsen, Lene 2023: In Maja Lisa Kappfjell, Trond Trosterud & Sjur Nørstebø Moshagen (red.) South Sami language research. (2023), Nordlyd 47.1: 27–44.

I denne artikkelen beskrives et regelbasert maskinoversettingssystem fra nordsamisk til sørsamisk. Først kommer et kapittel som omhandler maskinoversetting generelt og med en beskrivelse av Apertium-plattformen som er i bruk for samiske språk. Deretter kommer et kapittel om maskinoversetting mellom de samiske språkene. Kapittel 4 inneholder en gjennomgang av oversetting av en tekst fra nordsamisk til sørsamisk, med vurderinger om hva som fungerer bra og hva som er problematisk. Lesere som ikke er så interessert i språklige vurderinger, kan hoppe over dette kapittelet og gå direkte til kapittel 5 som er en diskusjon om hvor bra systemet er i dag og hva det kan brukes til, og hvor jeg også viser til tidligere publikasjoner og evalueringer av systemet. DOI: <https://doi.org/10.7557/12.6342>. Giellatekno and Divvun projects UiT, Tromsø 2023.

Ulike veger fra nordsamisk til lulesamisk

Forfattere: Trosterud, Trond, Lene Antonsen, Inga Lill Sigga Mikkelsen Mikkelsen & Anders Lorentsen (2023), LexicoNordica 30: 159-180.

Utgangspunktet for denne artikkelen var å at vi ønska å finne ut om ordboktreff med et majoritetsspråk som pivotspråk og maskinoversetting kan

brukes for å lage intrasamiske ordbøker. Vi starta med nesten 29 500 lem-
maer (substantiv, adjektiv og verb) fra ei nordsamisk-norsk ordbok, og etter
ordboktreff, translitterering, maskinoversetting og treff i korpus, sto vi igjen
med ca. 17 200 ordpar hvor evalueringa viste at mellom 78 % og 100 % av
ordpara var gode. Av disse 17 200 ordpara kom 30 % fra pivotoversetting og
70 % fra maskinoversetting. [Postprint-versjon](#). Giellatekno and Divvun pro-
jects UiT, Tromsø 2023.

Partiklar i Sørsamisk (artikkel)

Forfatter: Trosterud, Trond. Nordlyd Vol 47. No 1 (2023): South Saami language
research: 15–25.

Temaet for denne artikkelen er partiklar i sørsamisk, dvs. ord som *amma*,
bist, *hov*, *gujht*, *maa*. I dei sørsamiske pedagogiske grammatikkane blir des-
se orda drøfta ut i frå dei semantiske eigenskapane dei har, og Magga og
Magga (2012) ser på dei som ei undergruppe av adverba. (DOI: <https://doi.org/10.7557/12.6417>). Abstrakt: The article presents the most central particles
in Southern Saami, and argues that they constitute a separate part of speech
different from adverbs. Most particles usually occur in the second position
of the sentence, but several particles may also occur in second position in
complex verb phrases, i.e. in third position in the sentence. A group of words
have in previous research been treated as both proclitic and enclitic particles,
it is argued here that these should be treated as adverbs. Ut Norges arkiske
universitetet, Tromsø 2023.

På svenska | In swedish Om samiska språk | About Saami languages

Markernas kronologi och ideologi i norra Sverige: Natur och språkligt platsskapande med fokus på nybyggarkolonisationen under 1700- och 1800-talet

Forfatter: Daniel Adersson (2023), sider: 210.

Studiens övergripande syfte är att belysa naturens roll i språkligt platsska-
pande i norra Sverige med särskilt fokus på nybyggarkolonisationen. Studien
bidrar därmed till förståelsen av detta språkliga platsskapande med naturen i
centrum och dess mekanismer, och ger en historisk bakgrund till de proces-
ser som pågår idag i norra Sverige. Centralt i denna studie ligger analys och
diskussion av ett urval skildringar av nybyggarkolonisationen. Denna analys
och diskussion struktureras av tre huvudsakliga forskningsfrågor: Hur skildras

mänsklig närvaro respektive frånvaro i markerna före och under nybyggarkolonisationen i de undersökta skildringarna? Hur används lokala språk i skildringen av naturen i de undersökta skildringarna och vad får detta för konsekvenser vad gäller språkliga och kunskapsmässiga hierarkier? Hur framställs naturen som resurs i de undersökta skildringarna, för vem utgör naturen en resurs och hur positioneras de olika typerna av naturutnyttjande mot varandra? De resultat som nås genom dessa tre empiriskt inriktade frågeställningar diskuteras boken igenom utifrån internationell forskning om just språk, natur och plats i koloniala sammanhang. Kungl. Skytteanska Samfundet, Umeå 2023.

Samiska arkiv och tillgänglighet: En analys av tillgängligheten till arkiv med samisk relevans i Sverige

Forfatter: Anna Christensen (bacheloroppgave, Södertörns högskola, Institutionen för historia och samtidsstudier 2023.), sider: 47.

Syftet med denna uppsats var att undersöka tillgänglighet av samiska arkiv i Sverige idag utifrån frågeställningarna: Vilka utmaningar kan uppstå när arkiv med samisk relevans görs tillgängligt? Vilka möjligheter framkommer när arkiv med samisk relevans görs tillgängligt? Hur är arkiv med samisk relevans tillgängliga idag? Detta har undersökts utifrån de teoretiska perspektiven: Makt, kunskap, representation och proveniens. Den här undersökningen har visat att en stor utmaning när det gäller tillgänglighet är vem som ska ha huvudansvar för arkiv med samisk relevans i Sverige. På liknande sätt som Baer såg i sin undersökning om kolonialism framkommer här att det påverkar tillgängligheten. Huddinge 2023.

Kuxmyran – inte så koxigt

Forfatter: Björn Lundqvist (Institutet för språk och folkminne 2023), cirka 9 A4-sider.

[Internetartikel](#) på svenska. Namnet Kuxmyran väcker en hel del förundran och frågan är vad ett kux kan vara för något. Kuxmyran – inte så koxigt er en bloggpost fra Institutet för språk och folkminnen som handler om etymologien til navnet Kuxmyran, et myrområde i Vännäs kommune i Sverige. För att lösa denna gäckande fråga är vi tvungna att bege oss ut på en tur till Jämtland, Ångermanland, Gästrikland, Uppland och sist, men minst till Malå i Lappland. Isof.se. Uppsala 2023.

Bringing our languages home

Forfatter: Leanne Hinton. Oversatt til svenksa: CBG Konsult & Information AB (Sametinget i Sverige 2023), sider: 345.

Denna bok innehåller elva självbiografiska berättelser om språk sammanställt av Leanne Hinton, professor emerita i lingvistik vid UC Berkeley, som i decennier har arbetat för att bevara och framja världens rika språkliga arv. Samiskt språkcentrum, Sametinget, har fått möjligheten att översätta boken revitalisering. Originalbokens kapitel om Kypriaka, Warlpiri och Kawaiisu har därför utgått. Sametinget har tacksamt mottagit rättigheten att få publicera den både som bok och e-bok. Lovord för originalboken *Bringing our Languages Home* (2013) revitalisering, allt från skotsk gaeliska till mohawk, māori till samiska, som har till svenska och att revidera boken genom att tillföra kapitel om samiskt språk. Förordet är på fem samiska språk; Syd-, Ume-, Pite-, Lule- och Nordsamiska [BRINGING OUR LANGUAGES HOME \(sametinget.se\)](http://BRINGING_OUR_LANGUAGES_HOME_(sametinget.se)). Svensk utgåva utgiven av Sametinget 2023 Tryck: Stibo Complete A/S, Horsnes 2023.

De samiska språken i Sverige – en introduction (på svenska)

Forfattare: Olle Kejonen, (Sametinget i Sverige 2023), sidene 29–52.

Inngår i *Bringing our languages home*. I Sverige talas fem samiska språk: nordsamiska, lulesamiska, pitesamiska, umesamiska och sydsamiska. Samtliga fem språk är hotade, även om situationen för de olika språken skiljer sig åt i många avseenden. I det här kapitlet beskrivs förutsättningarna för de samiska språkens fortlevnad och utveckling i Sverige, bland annat utifrån deras respektive vitalitet, skriftspråk, medieutbud och undervisningssituation. I ett appendix listas resurser som kan vara värdefulla för den som vill lära sig något av de samiska språken, såsom ordböcker, frasordlistor och läroböcker. Sametinget i Sverige, Kiruna 2023.

Min språkresa (på svenska)

Forfattare: Sophia Rehnfeldt, (Sametinget i Sverige 2023), sidene: 132–148.

Inngår i *Bringing our languages home*. Jag har skrivit en barnbok på umesamiska som kommer att läsas av massor av människor, tänkte jag. Hur kunde jag vara så dum, vem kommer vilja läsa den? Jag är lärare i umesamiska, men behärskar inte språket fullt ut – jag borde sluta! Jag har en Instagramsida där jag sprider umesamiska ofentligt, säkert med både skriv och uttalsfel. Många tycker nog att jag bara är fööör mycket! I likhet med många andra jag har mött under årens lopp, så kryper de negativa tankarna och känslorna fram även hos mig och ibland är de som ett andra skinn som inte går att skrubba bort. Negativa tankar bygger hinder och tystar min mun. Den nedärvda bitterheten av att ha förlorat mitt modersmål kan på samma gång göra sig påmind ... Här följer min språkresa som har varit kantad av både oxrar, stockar och läskiga vattengravar, Sametinget i Sverige, Kiruna 2023.

Reflektioner om arbetet med sydsamiska

Forfattare: Mikael Vinka (2023), kapittel i bok, sidene: 125-128.

Humaniora: om humanistiska fakulteten vid Umeå universitet / [ed] Alf Arvidsson; Lars-Erik Edlund; Elena Lindholm; Per Melander; Christer Nordlund, Umeå: Umeå University, 2023, del av antologi (Annet (populärvitenskap, debatt, mm)), Umeå Universitet 2023.

Uttryck för VÄG med ackusativ i singular i sydsamiska

Forfattare: Torbjörn Söder (2023), sidene: 45-55.

South Sami language research. Abstract på engelska. Användningen av objektliknande uttryck för att koda en förlängning i rymden, längs vilken en rörelse utförs, är allmänt utbredd på samiska som helhet. I den här artikeln hänvisar termen PATH till sådana förlängningar i rymden. Studien handlar specifikt om användningen av ackusativ singular för att koda PATH på sydsamiska... Denna korta studie är baserad på ett ganska begränsat urval och syftar bara till att belysa drag hos detta fenomen, som förtjänar framtida studier. Keywords: South Saami, spatial semantics, accusative case, prolativ. Inngår i: Nordlyd, ISSN 0332-7531, E-ISSN 1503-8599, Vol. 47, nr 1. DOI: <https://doi.org/10.7557/12.471>. Universitet i Uppsala, 2023.

Gabna sameby i förändringens tid 1890-1940

Forfattere: Niia, Lars Petter, Norstedt, Gudrun, Umeå University (2023), sider: 384.

Boken, Gabna sameby i förändringens tid 1890–1940, beskriver en omvälvande tid för Gabna sameby från slutet av 1800-talet och femtio år framåt. Författaren Lars Petter Niia forskade om byns historia under många år och boken bygger på ett gediget material. Lars Petter Niia som var född och uppväxt i Gabna sameby, ägnade många år till att forska om samebyn och dess historia. Det rika materialet har nu sammanställts och ges ut i boken Gabna sameby i förändringstid 1890–1940. Genom arkivhandlingar, intervjuer och ett rikt bildmaterial skildrar boken Gabna samebys historia under en period på 50 år kring förra sekelskiftet, en förändringens tid då malmbanan byggdes och Kiruna stad växte fram. ORCID-id: [0000-0002-4438-3547](https://orcid.org/0000-0002-4438-3547), 2023. Umeå universitet, Humanistiska fakulteten, Vårdduo – Centrum för samisk forskning, Umeå 2023..

Den samiska folkmusiken, Kungliga Gustav Adolfs Akademien

Forfattere: Karl Tirén och Alf Arvidsson (2023) Vol. 106, nr 3, sidene: 179-181.

1942 utgavs boken Die lappische Volksmusik av Nordiska museet. Boken redovisar järnvägstjänstemannen Karl Tiren (1869-1955) livsverk som jojk-

samlare. Den innehåller två delar: en fördjupad presentation av jojktraditionen och en samling med inte mindre än 563 jojkar – med både texter och melodier. Karl Tiren reste under åren 1909-1916 igenom nästan hela svenska Sápmi för att samla jojkar. På vintrarna besökte han marknadsplatser i inlandet, där många samer var samlade. Sommartid genomförde han omfattande expeditioner i fjällvärlden. Till en början tecknade han upp jojkningar med hjälp av penna och notpapper. Från 1913 använde han en fonograf. Die lappische Volksmusik ges här ut på svenska. Den inledande presentationen återger Tirens bevarade originalmanuskript. Jojkarnas notbilder är hämtade från 1942 års bok, medan de tyskspråkiga texterna översatts till svenska av utgivaren. Notdelen redovisar också Tirens anteckningar i de besvarade renskrifterna av hans fältuppteckningar. Boken inleds med en introduktion till Karl Tirens jojksamling av Gunnar Ternhag och avslutas med en redogörelse för tillkomsten av 1942 års utgåva av docent Rolf Kjellström, tidigare verksam vid Nordiska museet. ORCID-id: 0000-0002-8467-8753. (Svensk) Ingår i: RIG: Kulturhistorisk tidskrift, ISSN 0035-5267, E-ISSN 2002-3863. Utgivare: Umeå universitet, Humanistiska fakulteten, Institutionen för kultur- och medievetenskaper, Umeå 2023.

“Ser du, alla svenska barn önskar sig såna här saker till julklapp.”: –En kvalitativ text- och bildanalys ur ett postkolonialt litteraturperspektiv
Forfattare: Marina Kihlström och Amanda Mäki (2023), sider: 49.

Uppsatsen är en text- och bildanalys där vi analyserar Olles skidfärd (2017) ur ett postkolonialt litteraturperspektiv. Syftet med uppsatsen är att undersöka hur porträtteringen av samerna och deras miljö i text och bild framställs i jämförelse med den icke-samiska karaktären Olle och hans miljö, i Elsa Beskows Olles skidfärd (2017). Vidare kommer resultatet av den litterära analysen att ligga till grund för en diskussion om bokens didaktiska potential. Den metod som använts är text- och bildanalys med ett kvalitativt och postkolonialt litteraturteoretiskt anslag. Resultatet av analysen visar att boken upprätthåller rasistiska och eurocentriska föreställningar av samer. Som exempel kommer dessa föreställningar till liv genom den kulturella essentialism som är genomgående i nästan hela boken. På grund av detta blir boken intressant att diskutera utifrån dess didaktiska potential. DIVA Universitetsbibliotek, Örebro Universitetet, Örebro 2023.

Flerspråkiga klassrum i Växjö skolor – ett utvecklings- och forskningsprojekt

Forfattare: Ewa Bergh Nestlog, Päivi Juvonen, Sofia Svensson och Jenny Uddling (2023), sidene: 51-66.

Inngår i: Språk, reflektion och vetenskap i lärarutbildningen / [ed] Charlotte Selander, Marie Källkvist, Katarina Schenker. En människas språkliga resurser är nära sammankopplade med vem hon är och hur hon blir uppfattad av andra. Med andra ord har en människas språkliga resurser med hennes identitet att göra (Edwards, 2009). I dagens Sverige talas fler än 150 språk (Parkvall, 2015). Dessa språk tillskrivs inte lika värde, varken officiellt i lagar och språkpolicyer eller av talare av olika språk. Hult (2017) har å ena sidan beskrivit den språkliga hierarki som råder i Sverige med svenska som huvudspråk (SFS 2009:600) och det obligatoriska skolämnet engelska som ett andraspråk (SFS 2010:800), å andrasidan de inhemska minoritetsspråken (finska, jiddisch, meänkieli, romani och samiska) och övriga fler än hundra minoritetsspråk. Denna språkligahierarki kan ses som ett uttryck för en enspråkig, eller möjligen tvåspråkig svensk-engelsk, norm. Svenska och engelska värdesätts högst i samhället, följt av skolspråken franska, tyska och spanska. De övriga språken tillmäts snarare ett individuellt värde. Det utvecklings- och forskningsprojekt som beskrivs i denna rapport har med språkliga resurser att göra, och det är rimligt att även relatera beskrivningen till ovanstående resonemang om språkliga hierarkier. Institutionen för didaktik och lärares praktik, Linnéuniversitetet, Växjö 2023.

Det strategiska valet mellan latent och manifest språkväxling i Ann-Helén Laestadius verk: En jämförande analys av flerspråkiga inslag från de finsk-ugriska minoritetsspråken i två romaner

Forfattare: Katarina Serafia Lindve (2023), sider: 38.

Syftet med studien var att analysera språkväxlingens form samt litterära funktioner i två av Ann-Helén Laestadius verk: ungdomsromanen *Tio över ett* från 2016 samt vuxenromanen *Stöld* från 2021. Revitalisering av ett språk handlar om att arbeta för att återuppväcka språket. ... Svenska författare har under 2000-talet synliggjort de finsk-ugriska minoritetsspråken för en bredare krets och uppmärksammats och prisats för detta (...). I litteraturens värld har de finsk-ugriska minoritetsspråken beretts plats och författarna har med metaspråkliga kommentarer lyft fram en annars ofta förbisedd språkhistoria. En författare som i hög grad exponerar sina läsare för dessa språk är Ann-Helén Laestadius. Hon som själv inte lärde sig samiska eller meänkieli som barn (se Bilaga 3), använder såväl meänkieli och finska som samiska i sina böcker ..., Linnéuniversitetet, Kalmar Växjö 2023.

Nationella minoriteter och urfolket samerna inom historieämnet i allmänhet och lärarutbildningen i synnerhet: Reflektioner, erfarenheter, iakttagelser

Forfattare: May-Britt Öhman och Jossefin Rönnbeck (2023), sider: okänt.

Humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet, Teologiska fakulteten, Centrum för mångvetenskaplig forskning om rasism (CFR). Uppsala universitet, Humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet, Teologiska fakulteten, Teologiska institutionen. (Dálkke: Indigenous Climate Change Studies). ORCID-id: [0000-0003-2820-0584](https://orcid.org/0000-0003-2820-0584). Rönnbeck, Josefin: Luleå tekniska universitet. ORCID-id: [0000-0001-8743-5717](https://orcid.org/0000-0001-8743-5717) (svensk). Konferansepaper, Oral presentation with published abstract (Fagfellevurdert). Utgiver, Svenska Historiska Föreningen, Umeå 2023.

In English | På engelsk Om samiske språk | About Saami languages

On the distribution and history of Saami verbal derivatives in -š-

Forfattare: J Kuokkala, E Koponen, Eesti ja soome-ugri keeleteaduse ajakiri. Journal of Estonian and Finno-Ugric Linguistics. (2023), sider: 105.

The article presents a comparative-historical survey on Saami verbal derivatives with a suffixal *-š- (or *-šš-), based on extensive dictionary data from all Saami languages. The derivatives are divided into several subtypes using structural and functional criteria, and the distribution of each subtype as well as shared derivatives between Saami languages are investigated in order to illuminate the background of each subtype and their interrelations. It is argued that the essive verbs in *-āšē- (South Saami *vealkasjidb* ‘appear white’) and denominal verbs in *-ušē- (North Saami *jallošit* ‘play the fool’) as well as the diverse *(e)šē- verbs in the more peripheral languages descend from a single Proto-Saami *-šē- derivative suffix with a general verbalizer function. The model of this type has probably also contributed to the emergence of the weak-grade *-Vššē- type, which mainly consists of borrowings adapted from Finnic *-icce- verbs, such as North Saami *dárbašit* (~ Finnish *tarvitse-*) ‘need’. ojs.utlib.ee. University of Tartu 2023.

The Largest bidirectional dictionary of North Saami and Swedish to date

Forfatter: Olle Kejonen (2023), sidene: 245–249.

Included in Finnisch-Ugrische Forschungen No. 68. For decades, Mikael Svonni has played an instrumental role in the promotion and development of

the North Saami language in Sweden. As both a native speaker and an emeritus professor of Saami linguistics, he has published not only scholarly papers but also editions of older North Saami texts, as well as translations of fiction for children and adults. Recently, he has also published grammars of the language, written in North Saami (2015, second edition 2019) and Swedish (2018); for reviews of these works, see Julien (2016), Kejonen (2019), and Siegl (2020). ... DOI: <https://doi.org/10.33339/fuf.138100>, Uppsala University 2023.

A North Saami dialect dictionary in a new format

Forfatter: Olle Kejonen (2023), sidene: 250–253.

North Saami is spoken in a vast area covering northernmost Norway, Sweden, and Finland. This area, comparable to Hungary in size, is home to considerable dialectal variation. While it is understandable that the North Saami literary standard language is based on the most populous of these varieties – the so-called Finnmárku (Finnmark) or Inland dialects – this also has the side effect that other varieties are seldom represented in grammars, dictionaries, or teaching materials. ... DOI: <https://doi.org/10.33339/fuf.138099>, Uppsala University 2023.

Preservice teachers' reflections about gathering language data from Sámi-speaking children through traditional storytelling

Forfatter: Keskitalo, Pigga Päivi Kristiina (2023), sider: ukjent.

AlterNative: An International Journal of Indigenous Peoples. Preservice teachers' reflections about gathering language data from Sámi-speaking children through traditional storytelling. ISSN 1177-1801 e-ISSN 1174-1740. Forskningsrådet i samarbeid med Sámi Allaskuvla, Guovdageaidnu/Kautokeino 2023.

Attitudes and beliefs on multilingualism in education: voices from Sweden

Forfattere: Paulsrud, BethAnne, Juvonen, Päivi; Schalley, Andrea C. (2023), sider: 18. ISSN 1479-0718. e-ISSN 1747-7530.

Vitenskapelig artikkel i tidsskrift: International online Journal of Multilingualism, 2023.

The Effects of the Beginning of University Studies on the Language Revitalisation of Skolt Saami as Seen from the Perspective of Students and the Language Community (på engelsk)

Forfatter: Marjatta Jomppanen, capital 4, sidene: 87–123.

Inngår i *Language Contacts and Discourses in the Far North*. Edited by Maria Frick Tiina Räisänen Jussi Ylikoski: <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/978-3-031-42979-8.pdf>. This study examines how the beginning of Skolt Saami studies at a university has affected the revitalisation of the language, as seen from the perspective of both students and the Skolt Saami language community. Skolt Saami is one of the three Saami languages spoken in Finland, along with Aanaar (Inari) Saami and North Saami. All Saami languages are endangered languages. Today, the majority of native speakers (ca. 300) live in Finland. I approach the research topic from the perspective of reversing language shift, which refers to a situation in which, due to various active measures, a language shift from a minority language to a majority language is successfully halted or decelerated. My focus is on a situation in which a minority language acquires the status of a university major. The data consists of interviews with Skolt Saami students at the University of Oulu 2023.

Towards a grammar of spoken south saami (på engelsk)

Forfatter: Richard Kowalik (2023), sider: 472.

This thesis project has resulted in a grammatical description of South Saami, a Uralic language traditionally spoken in central Sweden and Norway. South Saami has today around 500 speakers, many of whom live far from each other. The language has the status of an official language in Norway and is an officially recognized minority language in Sweden. This is the first comprehensive description of South Saami since the 1940s and it is presented in the thesis *Towards a grammar of spoken South Saami*. [På svenska: Detta examensarbete har resulterat i en grammatisk beskrivning av sydsamiska, ett uraliskt språk som traditionellt talas i Mellansverige och Norge. Sydsamiska har idag cirka 500 talare, varav många bor långt ifrån varandra. Språket har status som officiellt språk i Norge och är ett officiellt erkänt minoritetsspråk i Sverige. Detta är den första heltäckande beskrivningen av sydsamiska sedan 1940-talet och den presenteras i avhandlingen *Mot en grammatik för talat sydsamiska*]. Utgivare: Universitetservice US-AB, Stockholm 2023.

The construction of spaces for Saami language use (på engelsk)

Forfatter: David Kroik (2023), sider: 109.

In this dissertation, the construction of spaces for Saami language use is explored. The spaces involve learning and use of South Saami, an Indigenous language in Saepmie in Norway and Sweden. Four separate studies shed light on various aspects of these spaces, how they are constructed, how they are used, by whom and for what purposes. Sammanfatning på svenska: Författaren

till den här avhandlingen undersöker sydsamisk språkrevitalisering i utbildningskontexter. Fokus ligger på hur samiska rum för språkanvändning kan bildas och hur förutsättningar för samisk språkrevitalisering kan skapas i formella utbildningssammanhang och i språklandskapet. I avhandlingen beskrivs hur personer, policyer, platser, föremål och miljöer tillsammans skapar möjligheter och hinder för samisk språkrevitalisering... Forlag: Department of Language Studies, Umeå University 2023.

Learning through an undisciplined lens: the centring of indigenous knowledges and philosophies in higher education in Australia and Sweden

Forfattare: Marsh, Jillian; Daniels-Mayes, Sheelagh, Sehlin MacNeil, Kristina, (2023), sidene: 57-75.

Kapittel i bok, del av antologi (Fagfelleverdert). ORCID-id: [0000-0002-4853-9641](https://orcid.org/0000-0002-4853-9641). Nursey-Bray, Melissa, 2023 (engelsk) Inngår i: Inclusion, equity, diversity, and social justice in education: a critical exploration of the sustainable development goals / [ed] Sara Weuffen; Jenene Burke; Margaret Plunkett; Anitra Goriss-Hunter; Susan Emmett, Springer, 2023. Sustainable Development Goals Series, ISSN 2523-3084, E-ISSN 2523-3092. Humanistiska fakulteten, Vårdduo – Centrum för samisk forskning, Umeå universitet 2023.

Indigenous counter-narratives: Sámi poetry challenging the mastery of nature (på engelsk)

Forfatter: Anne Heith, (2023), sidene: 382-390.

The essay explores indigenous eco-poetics with a focus on challenges of dualism between reason and nature connected with the “standpoint of mastery”. This involves the activation of traditional spirituality related to a view on reality which implies that there are no sharp borders between various life forms and that everything is alive and interconnected. Nils-Aslak Valkeapää (1943–2001), the most prominent among modern Sámi authors, was awarded the Nordic Council Literature Prize in 1991. In his poetry Valkeapää consciously uses elements from ancient Sámi culture. The poetry books, first published in North Sami, *The Sun, My Father*, and *The Earth My Mother* are both permeated with a traditional indigenous view on cosmos as a pluriverse with sentient beings. In the books, Valkeapää contrasts a traditional holistic Sámi and a modern Western worldview. The latter is depicted as connected with colonization, exploitation of natural resources, invasive technologies, and extinction of life forms. Inngår i: *The Routledge companion to eco-poetics* / [ed] Julia Fiedorczuk; Mary Newell; Bernard Quetchenbach; Orchid Tierney, New

York: Routledge 2023. ORCID-id: [0000-0002-0682-2668](https://orcid.org/0000-0002-0682-2668), Humanistiska fakulteten, Várdduo – Centrum för samisk forskning, Umeå universitet 2023.

Supporting Language Users – Releasing the first Lule Sámi Grammar Checker

Forfattere: Mikkelsen, Inga Lill Sigga and Linda Wiechetek (2023), sidene: 37–45.

We present the first rule-based L1 grammar checker for Lule Sámi. Releasing a Lule Sámi grammar checker has direct consequences for language revitalization. Our primary intention is therefore to support language users in their writing and their confidence to use the language. We release a version of the tool for MS Word and GoogleDocs that corrects six grammatical error types. For the benefit of the user, the selection of error types is based on frequency of the errors and the quality of our tool. Our most successful error correction, for a phonetically and syntactically motivated copula error, reaches a precision of 96 %. Proceedings of the NoDaLiDa 2023 Workshop on Constraint Grammar - Methods, Tools and Applications. Giellatekno and Divvun projects UiT, Tromsø 2023.

South Sámi Grammar Checker for Stopping Language Change

Forfattere: Wiechetek, Linda and Maja Lisa Kappfjell (2023), sidene: 46–54.

We have released and evaluated the first South Sami grammar checker GramDivvun. It corrects two frequent error types that are caused by and causing language change and a loss of the language's morphological richness. These general error types comprise a number of errors regarding the adjective paradigm (confusion of attributive and predicative forms) and the negation paradigm. In addition, our work includes a classification of common error types regarding the adjective and negation paradigms and lead to extensive grammatical error mark-up of our gold corpus. We achieve precisions above 71 % for both adjective and negation error correction Proceedings of the NoDaLiDa 2023 Workshop on Constraint Grammar - Methods, Tools and Applications. Giellatekno and Divvun projects UiT, Tromsø 2023.

Correcting well-known interference errors – Towards a L2 grammar checker for Inari Saami

Forfattere: Trosterud, Trond, Marja-Liisa Olthuis and Linda Wiechetek (2023), sidene: 29–36.

We present GramDivvun, the first Inari Saami grammar checker for L2 users. The grammar checker is an important tool in the revitalisation of the

language, in particular for strengthening the literary language. As the Inari Saami language community needs language tools predominantly for language learners, the focus is on grammatical interference errors made by (mostly Finnish-speaking) learners. Six of these errors are featured in the first version of the grammar checker. For non-proofread text written by inexperienced writers, precision is good, 73 %. With experienced text and proofread text, alarms are rare but precision considerably lower, 19.5 % on average, but varying considerably between the error types. The paper discusses reasons for this variation. Future plans are improving results by means of increased testing, especially for complex sentences, and eventually also including more error types. Proceedings of the NoDaLiDa 2023 Workshop on Constraint Grammar – Methods, Tools and Applications. Giellatekno and Divvun projects UiT, Tromsø 2023.

The GiellaLT infrastructure: A multilingual infrastructure for rule-based NLP

Forfattere: Moshagen, Sjur Nørstebø, Flammie Pirinen, Lene Antonsen, Børre Gaup, Inga Mikkelsen, Trond Trosterud, Linda Wiechetek and Katri Hiovain-Asikainen (2023), Rule-Based Language Technology 2023 NEALT Monograph Series, 2, sidene: 70–94.

This article gives an overview of the GiellaLT infrastructure, the main parts of it, and how it has been and can be used to support a large number of indigenous and minority languages, from keyboards to speech technology and advanced proofing tools. A special focus is given to languages with few or non-existing digital resources, and it is shown that many tools useful to the daily digital life of language communities can be created with reasonable effort, even when you start from nothing. A time estimate is given to reach alpha, beta and final status for various tools, as a guide to interested language communities. Giellatekno and Divvun projects UiT, Tromsø 2023.

North Sámi Dialect Identification with Self-supervised Speech Models

Forfattere: Kakouros, S., Hiovain-Asikainen, K. (2023), sider: 6.

The North Sámi (NS) language encapsulates four primary dialectal variants that are related but that also have differences in their phonology, morphology, and vocabulary. The unique geopolitical location of NS speakers means that in many cases they are bilingual in Sámi as well as in the dominant state language: Norwegian, Swedish, or Finnish. This enables us to study the NS variants both with respect to the spoken state language and their acoustic characteristics. In this paper, we investigate an extensive set of acoustic features, including MFCCs and prosodic features, as well as state-of-the-art

self-supervised representations, namely, XLS-R, WavLM, and HuBERT, for the automatic detection of the four NS variants. In addition, we examine how the majority state language is reflected in the dialects. Our results show that NS dialects are influenced by the state language and that the four dialects are separable, reaching high classification accuracy, especially with the XLS-R model. Proc. INTERSPEECH 2023, 5306-5310, doi: 10.21437/Interspeech.2023-1928, Giellatekno and Divvun projects UiT, Tromsø 2023.

Sverige

Jobanna Ledin

Almström Persson, Gunilla & Magnus P. Ångsal, 2023: Språk och politik som forskningsfält. Tidskriftet *Sakprosa* Bind 15, Nummer 3. <https://journals.uio.no/sakprosa/article/view/10529/8648>.

Det här temanumret av den norska tidskriften *Sakprosa* handlar om språk och politik. Texterna bygger på föredrag under symposiet "Valspråk" som hölls vid Göteborgs universitet några veckor efter riksdagsvalet 2022. Syftet med symposiet var att diskutera retoriska och språkliga aspekter på valrörelsen. Temanumret "Språk och politik som forskningsfält" är ett inspel i valrörelsedebatten och ett bidrag till de analyser som ofta följer på ett val, här från ett språkvetenskapligt perspektiv. I artiklarna analyseras allt från nyckelord som förekommit i debatten (svenskheter, frihet, hållbarhet, folkmun m.fl.) till underförstådda premisser i argumentationer (presuppositioner), slagord, och hela texter.

Billings, AnnaCarin m.fl. (red.), 2023: Ämnesdidaktiska perspektiv på språk och litteratur. Åttonde nordiska konferensen för modersmålsdidaktisk forskning, 24–25 november 2021. Uppsala: Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet. 296 s. <https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1789403/FULLTEXT01.pdf>.

Nordiskt nätverk för forskning i förstaspråksdidaktik (NNFF) har som uppgift att arrangera platser för forskning inom de nordiska modersmålsämnena, bland annat genom konferenser och publikationer. Den åttonde nordiska konferensen för modersmålsdidaktisk forskning hölls vid Uppsala universitet den 24–25 november 2021. Syftet med konferensen var att samla deltagare från hela Norden med didaktiska perspektiv på svenska, norska och danska – som modersmål, som andraspråk och som det språk som används i olika skol- och universitetsämnen. I denna volym presenteras artiklar som bygger på konferensens plenarföreläsningar och ett urval av sektionsföredragen.

Blåsjö, Mona, Christensson, Johan & Linnea Hanell, 2023: Medierad diskursanalys. Att studera nexus mellan språkbruk och handling. Studentlitteratur. 200 s.

I den här boken introducerar författarna *medierad diskursanalys*, en teori om, och metod för att undersöka, kopplingen mellan diskurs (språkligt ut-

tryckta kunskaper och tankemönster) och handlingar. Medierad diskursanalys kan användas när man vill undersöka hur strukturer i samhället synliggörs i saker vi säger och gör i vardagen, och kan i jämförelse med annan diskursanalys uppfattas som en mer handfast och konkret metod. Boken riktar sig till studenter inom ämnen som språkvetenskap, sociologi, statsvetenskap, etnologi, genusstudier och socialantropologi, samt till studenter som utbildar sig till lärare, kommunikatör och socialarbetare.

Bylin, Maria & Björn Melander (red.), 2023: Språkrådet rekommenderar: perspektiv, metoder och avvägningar i språkriktighetsfrågor. Stockholm: Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen. 288 s. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1718953/FULLTEXT01.pdf>.

I *Språkrådet rekommenderar* redogörs för de perspektiv och argument som den svenska statliga språkvården utgår från när den ger råd i komplicerade frågor om språkriktighet och standardsvenska. Boken ger exempel på infallsvinklar som man kan behöva aktualisera i olika i språkriktighetsutredningar, från hur man kan och bör tänka kring benämningar på personer och grupper, till stavning och böjning av lånord, pronomenvariation och frågor om ordföljd. Boken vill inspirera personer som i sitt arbete möter språkriktighetsdilemman och som ger språkråd till andra. Den vänder sig också till personer som undervisar i språkriktighet, och till studenter på språkvetenskapligt inriktade utbildningar.

Dahl, Alva, 2023: Pennvässaren. Första upplagan, Stockholm: Morfem. 120 s.

Att skriva kan vara roligt, men det kan också upplevas som ett hårt och svårt arbete. Den här bokens syfte är att stötta alla som skriver, både dem som gärna skriver, men också alla dem som önskar att det kunde vara mer lustfyllt. Författaren delar med sig av tips på hur man kommer ur sin skrivkramp, och hur man kan vässa en text och göra den mer läsvärd och givande för andra, och detta oavsett om man har som mål att skriva en roman, en vetenskaplig artikel eller en informationsbroschyr. Författaren har lång erfarenhet av att arbeta med olika texter: som universitetslärare, redaktör, kritiker m.m.

Delsing, Lars-Olof & Bo-A. Wendt (red.), 2023: Arkiv för nordisk filologi 138. Lund.

Tidskriften *Arkiv för nordisk filologi* är en vetenskaplig publikation med språkvetenskapliga artiklar om de nordiska språken och äldre nordisk litteratur. Tidskriften har sedan den började ges ut 1882 varit ett utrymme för särskilt språkhistoriskt och filologiskt inriktade forskare i Norden. I detta nummer kan

man läsa om bland annat Rökstenen, om tänkeböcker i 1630-talets Stockholm, om objektsplacering i fornsvenskan. Tidskriften kommer ut med ett häfte årligen. Äldre volymer har digitaliserats av Universitetsbiblioteket i Lund.

Delsing, Lars-Olof & Bo-A. Wendt (red.), 2023: Studier i svensk språk-historia 16. Främmande inflytande på svenska språket. Lundastudier i nordisk språkvetenskap. 226 s.

https://lucris.lub.lu.se/ws/portalfiles/portal/151104104/Studier_i_svensk_Spr_khistoria_16_webb.pdf.

Konferensvolymen *Studier i svensk språkhistoria 16* innehåller artiklar som bygger på föredrag på konferensen "Svenska språkets historia" i november 2021. Konferensen organiserades av Språk- och litteraturcentrum vid Lunds universitet och SAOB:s redaktion i Lund. Temat var "Främmande inflytande på talad och skriven svenska", och huvudtalare var Roger Andersson, ("Om latinet som gäst hos fornsvenskan"), Charlotta af Hällström-Reijonen ("Finska och ryska inslag i svenskan i Finland") och Stefan Mähl ("Några aspekter av det lågtyska språkets historia"). Huvudtalarnas artiklar inleder publikationen. Sedan följer femton artiklar från andra föredrag, även föredrag utanför temat.

Engstrand, Olle, 2023: Skriften – vår bästa uppfinning. Första upplagan, Stockholm: Morfem. 126 s.

I den här boken skriver författaren om förhållandet mellan tal och skrift, men framför allt om de stora skriftsystemen i världen, om deras ursprung och utveckling. Genom att studera hur olika skriftsystem organiseras kan man lära sig om historien och få inblick i olika kulturer. Boken belyser både döda och levande skriftsystem, till exempel kilskrift, hieroglyfer, devanagari, arabisk, hebreisk, koreans, kinesisk skrift och den alfabetiska skrift som burit fram den västerländska civilisationen. Författaren är professor emeritus i fonetik.

Ericsson, Stina, Grahn, Inga-Lill & Susanna Karlsson (red.), 2023: Att analysera interaktion. Lund: Studentlitteratur. 324 s.

Utmärkande för oss människor är att vi interagerar både med vårt verbalspråk, och med vår kropp. Genom språkliga (sociala) handlingar påverkar vi vår omvärld och våra medmänniskor, och vi påverkas tillbaka av de responser vi får. Det är studiet av denna mänskliga interaktion som den här boken handlar om. I första delen introduceras forskningsfältet interaktionsanalys och de arbetssätt, redskap och etiska ställningstaganden som hör fältet till. Den andra delen innehåller forskningsstudier som visar på bredden inom fältet och

som pedagogiskt leder läsaren genom hela analysarbetet. Boken är avsedd för utbildningar inom språkvetenskap, sociologi, utbildningsvetenskap och kommunikation.

Faymonville, Louise, 2023: Hövisk litteratur och förändringar i det fornsvenska textlandskapet. Diss. Stockholm: Stockholms universitet. 326 s. <https://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:1753459/FULLTEXT01.pdf>.

I den här avhandlingen är den fornsvenska höviska litteraturen och de ideal och normer den omfattar studieobjektet. Avhandlingen undersöker hur de höviska språkliga och litterära kulturuttrycken i fornsvenska profana texter under svensk senmedeltid förvaltades och förändrades, liksom vilken funktion och betydelse den höviska litteraturen haft över tid. Forskningen om fornsvensk profan litteratur har tidigare huvudsakligen presenterats i text- och litteraturhistoriska översikter, och i fördjupningar om enskilda verk eller handskrifter. Dock saknas studier som placerar in och periodiserar verk och handskrifter i ett större skeende, och här fyller Faymonvilles avhandling en lucka.

Ganuz, Natalia, Melander, Björn & Mats Thelander (red.), 2023: Variationslingvistik i Norden – språkförändringsprocesser i dagens samhälle. Uppsala: Uppsala universitet. 176 s. <https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1815600/FULLTEXT01.pdf>.

Publikationen bygger på ett symposium om variationslingvistik i Uppsala den 31 mars och 1 april 2023. Symposiumet arrangerades till minne av Bengt Nordberg, en pionjär inom svensk sociolingvistik, och en nyckelperson vid Uppsala universitet och på avdelningen FUMS, som under Nordbergs tid blev ett nordiskt centrum för variationslingvistiska studier. Utöver att hylla honom, ville man med symposiet försöka återge variationslingvistiken i Uppsala lite av den energi, bredd och iver den hade på Nordbergs tid. I publikationen återges talarnas innehåll i artikelform. Frans Gregersen, Marika Tandefelt, Olle Josephson, Marie Maegaard, Jenny Nilsson, Eva Sundgren bl.a. har både deltagit och bidragit med texter och redaktörskap.

Ghebrehawariat, Barakat, 2023: Får man säga svart?: från teoretisk ångest till terminologisk trygghet. Första utgåvan, Stockholm: Natur & Kultur. 220 s.

Boken tar upp den svåra och komplexa frågan om rasism och språk. Får man säga svart? Det är en fråga många ställer sig. Ibland ställs den av nyfikenhet och intresse, andra gånger i frustration (om man inte får säga så, vad ska man då säga?). Svaret på frågan är, enligt författaren, "det beror

på”. I vissa situationer kan det finnas ett värde i att nämna hudfärg, men oftast är det irrelevant. Barakat Ghebrehawariat är statsvetare, föreläsare och utbildare med lång erfarenhet av att arbeta med mångfald, inkludering och antirasism.

Guldbrand, Karin & Helena Englund Hjalmarsson, 2023: Skriva UX-texter: en komplett guide i att skriva texter för användarflöden. Första upplagan, Stockholm: Morfem. 222 s.

Dagligen nås vi av korta texter som informerar, guidar och bekräftar oss i den digitala världen: knapptexter, hjälptexter, sidtitlar, felmeddelanden, fältetiketter, bekräftelser, push-notiser, aviseringar m.fl., ofta med den viktiga uppgiften att visa oss hur vi kan agera och navigera för att komma framåt i det vi gör. Den här boken riktar sig till personer som arbetar som ux-skribenter, designer och utvecklare. Den ger råd om hur man skapar mikrotexter med betydelse. Författarna är själva ux-skribenter och användbarhetsexperter med erfarenhet av att arbeta med pedagogiska texter för användarstöd och att skriva för webben.

Hanoush, Ratiba, Hyltén-Cavallius, Charlotte, Löfdahl, Maria & Lena Wenner, 2023: Destination Göteborg: berättelser om liv, migration, religion och språk. Första utgåvan, Göteborg: Bokförlaget Korpen. 221 s.

Genom historien har migration satt spår i det svenska samhället och hos individer, och många som bor i Sverige idag bär med sig minnen från att tvingas lämna en plats och ett sammanhang där man växt upp. Att efter flykt möta ett nytt språk, nya traditioner och nya sociala strukturer är en erfarenhet som den här boken vill belysa. Även om berättelserna utspelar sig i göteborgsk miljö lyfter de allmängiltiga frågor, om upplevelsen av att lämna allt och behöva börja om. Boken är ett resultat av projektet ”Nya göteborgare – liv, minnen, berättelser och språk” med syftet att dokumentera, bevara, tillgängliggöra och sprida kunskaper, erfarenheter och minnen.

Halldorf, Joel, 2023: Bokens folk: en civilisationshistoria från papyrus till pixlar. Stockholm: Fri tanke. 428 s.

Bokens folk handlar om betydelsen av böcker i vår historia och för vår kultur. Författaren menar nämligen att läsandet på många sätt lagt grunden för vår civilisation: offentlighetens debatter, vetenskapliga framsteg och människors personliga utveckling. Men böcker kan också vara dåliga för oss, som när de bidrar till att sprida falska nyheter. I den här boken framträder olika personer med sin uppfattning om böcker och läsande: nunnor och nazister, revolutio-

närer och recensenter, poeter och predikanter, arbetare och algoritmer, bibelläsare och byråkrater, tech-entusiaster och tidningsredaktörer.

Hjertén Soltancharkari, Alma, Johansson, Pernilla & Jennie Spetz, 2023: Språklagen i praktiken. En vägledning från Språkrådet. Stockholm: Institutet för språk och folkminnen. 99 s.

<https://isof.diva-portal.org/smash/get/diva2:1793364/FULLTEXT03.pdf>.

Språklagen i praktiken är en vägledning om hur språklagen i Sverige ska tolkas och tillämpas i offentlig verksamhet. Den vänder sig både till beslutsfattare och till personer som arbetar med kommunikation, språkvård, terminologi, tillgänglighet eller minoritetsfrågor, och inte minst till alla myndighetsanställda som i sin vardag möter invånare. Vägledningen kan användas som en handbok i enskilda juridiska frågor, men också som en introduktion till lagen och enskilda paragrafer. Varje avsnitt avslutas med en checklista.

Hårdstedt, Martin, 2023: Finlands svenska historia. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. 359 s.

Finlands svenska historia är samtidigt både Finlands och Sveriges historia. Med avstamp i olika historiska händelser och skeenden sammanfattar författaren Finlands över tusenåriga svenska historia, från integrationen av de östra delarna i det svenska riket och den svensk-finska rikssprängningen 1809, till Ålandsfrågan och dagens språkpolitiska utmaningar. Hur kan man se på det svenska inflytandet i Finland, hur har relationen till Sverige utvecklats genom historien och vad symboliserar svenskspråkig identitet då och nu?

Klang, Per, 2023: Incongruous tense in Swedish: past and present tense use with deviant time reference. Diss. Uppsala: Uppsala universitet. 199 s.

<https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1807237/FULLTEXT01.pdf>.

Syftet med den här avhandlingen är att komplettera beskrivningen av svenskans tempusbruk med empiriska belegg på användningen av inkongruent tempus. Frågor som ställs är: Hur vanligt är inkongruent tempus i svenskan? 2. Vilka typer av inkongruent tempus finns det i svenskan? 3. Finns det lexikala eller grammatiska skillnader mellan kongruent och inkongruent tempusbruk? Dessa frågor har undersökts genom att sammanställa, annotera och analysera en korpus bestående av cirka 160 000 meningar från tidningar och webbaserade diskussionsforum. Den empiriska undersökningen har kompletterats med en diskussion om principer i denna avhandling för identifiering av inkongruent tempus jämfört med andra principer i ledande teorier om tempus.

Klarspråk, 2023: Stockholm: Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen. 4 s.

Klarspråk är en digital tidskrift med nyheter om klarspråksarbete i Sverige och utomlands. Tidskriften kommer ut fyra gånger per år, och samtliga nummer går att ladda ned kostnadsfritt på Isofs webbplats: <https://www.isof.se/lar-dig-mer/publikationer/tidskrifter/bulletinen-klarsprak>. I nr 1 2023 är temat "toxiskt språk i samhällsdebatten". Här skriver bland andra forskaren Lisa Kaati om toxiskt språk på internet (se även rapporten [Toxiskt språk i svenska digitala miljöer](#)). I nr 2 presenteras vinnaren av Klarspråkskristallen, Folkhälsomyndigheten, för sina flerspråkiga kommunikationsinsatser under pandemin. Nr 3 av Klarspråk handlar om kommuners och regioners klarspråksarbete. Nr 4 handlar om artificiell intelligens och hur man kan använda AI som en resurs i klarspråksarbete.

Kraft, Sanna, 2023: Tala fram texten: när barn med läs- och skrivsvårigheter skriver med tal-till-text. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet. 246 s. <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/76015>.

Att få ihop alla delar i skrivprocessen och att automatisera transkriberingen är svårt för barn med läs- och skrivsvårigheter. Detta inverkar ofta negativt på både skrivandet och den slutliga texten. Denna avhandling består av fyra artiklar där författaren undersöker om tal-till-text (STT) kan underlätta skrivandet för barn med läs- och skrivsvårigheter. Både kompositionsprocesserna och de slutliga texterna analyseras. Det görs jämförelser med en referensgrupp av barn utan läs- och skrivsvårigheter som använder tangentbord i sitt skrivande. Avhandlingen undersöker också hur användning av STT korrelerar med individuella språkliga och kognitiva färdigheter. Resultaten tyder på att STT kan vara en hjälp i delar av skrivandet för barn med läs- och skrivsvårigheter.

Lind, Håkan & Cherine Khalil, 2023: Medierelationer: så påverkar du mediebild. Första upplagan, Stockholm: Morfem. 182 s.

Vad krävs för att nå ut? Den frågan ställer sig ofta politiker, företag och organisationer som vill påverka opinionen och stärka sitt varumärke. I den här boken delar författarna med sig av sina erfarenheter från arbete med medierelationer. De ger exempel på hur man organiserar arbetet och skapar rutiner för att skriva pressmeddelanden, förbereda intervjuer, ta fram talepunkter, arrangera presskonferenser, skriva debattartiklar med mera. Boken innehåller intervjuer med pressekreterare, journalister och chefer om vad som krävs för att "tränga igenom bruset".

Lind Palicki, Lena & Anders Svensson, 2023: Viktig svenska: alla dom där språkfrågorna. Stockholm: Norstedts. 271 s.

Till skillnad från matematik är språkets regler nyckfulla. Här finns många undantag, starka böjningar, variationer och oregelbundenheter. Språkliga normer (inte helt lätta att fånga) är dessutom i ständig omförhandling: *Vem bestämmer? Hur gör man rätt?* I den här boken tar författarna upp språkfrågorna vi älskar att diskutera, och benar ut vad dom handlar om. Författarna ger sina rekommendationer, utifrån resonemang som ibland skiljer sig från hur exempelvis SAOL och andra auktoriteter ser på saken. Lena Lind Palicki är numera chef på Språkrådet, och Anders Svensson är sedan tidigare chefredaktör för Språktidningen.

Melander, Björn m.fl. (red.), 2023: Språk och stil: Tidskrift för svensk språkforskning, NF 32 2022. Uppsala: Institutionen för nordiska språk.

<https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1738899/FULLTEXT01.pdf>. 222 s.

Tidskriften *Språk och stil* publicerar med regelbundenhet språkvetenskapliga artiklar och recensioner av språklitteratur. I detta nummer skriver Mona Blåsjö om mediering av texter på ett läkemedelsföretag. Hedda Söderlundh och Linda Kahlin redogör för vad svenska, engelska och andra språk betyder för hantverkare som reser till Sverige för att arbeta. Adrian Sangfelt skriver om placeringen av adverbial i svenska, och Philippe Collberg om svenskans obestämda plurala artikel *ena*. I det sista av de längre bidragen redogör Sanna Skärlund för citatteckenanvändning i tidningsrubriker. Dessutom ingår ett kortare bidrag om kongruens i pannkaksmeningar, samt ett antal recensioner av huvudsakligen avhandlingar utgivna vid svenska universitet 2022.

Melin, Lars, 2023: En enda dikt: i femtioelva varianter. Första upplagan, Stockholm: Morfem. 142 s.

Man kan i experiment visa att dikter påverkar människans hjärna positivt. Kanske är det därför människor i alla tider och överallt skapat vers. Vi har diktat för att berätta, minnas, förmedla känslor, roa, dansa, hålla takten i arbetet. De traditionella versmåttan har prövats ut under hundratals år, med rytm och rim som grund. I den här boken undersöker författaren vad det innebär att skriva på vers. Han gör det genom att genom att stöpa om samma dikt "Spela kula" av Sten Selander i en mängd varianter och studera de olika versmåttans möjligheter.

Milani, Tommaso M. & Linus Salö (red.), 2023: Sveriges nationella minoritetsspråk: nya språkpolitiska perspektiv. Första upplagan, Lund: Studentlitteratur. 323 s.

<https://www.studentlitteratur.se/kurslitteratur/sprakvetenskap-och-sprakdidaktik/flersprakighet-sva-och-sfi/sveriges-nationella-minoritetssprak---nya-sprakpolitiska-perspektiv/>.

Språk formar och speglar vårt samhälle. Språk spelar roll i våra liv och har betydelse i en vardag vi delar med andra. Detta är en grundsats från sociolingvistik som är central i denna bok. Med avstamp i de nationella minoritetsspråken och svenskt teckenspråk lyfter de olika författarna fram vardagens språkliga praktiker som ett sätt att förstå den levda erfarenheten av språkpolitik. De beskriver de olika historiska processerna för våra nationella minoritetsspråk och för svenskt teckenspråk. Boken är en resurs för lärarstudenter och verksamma lärare som vill få uppdaterad kunskap om nationella minoriteter och deras språk. Kenneth Hyltenstam, professor emeritus i tvåspråkighetsforskning vid Stockholms universitet, medverkar i ett efterord.

Molander, Emil & Sofi Tegsveden Deveaux, 2023: Arkitektsvenska. LYS förlag. 210 s.

<https://www.arkitekt.se/app/uploads/file-manager/Arkitektsvenska/Arkitektsvenska.pdf>.

Arkitektsvenska är ett läromedel i svenska för personer som arbetar med arkitektur, inredning, landskap och stadsbyggnad, och som har ett annat modersmål än svenska. Boken kan användas för både klassrumsundervisning och självstudier. Boken innehåller texter, skrivövningar, muntliga övningar, hörförståelse- och ordkunskapsövningar, alla med ett tydligt fokus på arkitekturketen och med ett andraspråksperspektiv. Boken innehåller även information och tankar om svensk arkitektur och kultur. Boken är framtagen i samarbete med Sveriges Arkitekter.

Molander, Emil & Sofi Tegsveden Deveaux, 2023: Patientsvenska: Hörförståelse och ordkunskap för utländsk vårdpersonal. LYS förlag. 236 s.

Patientsvenska är ett läromedel i medicinsk svenska för yrkesverksamma i vården med svenska som sitt andraspråk. Läromedlet kan användas både för självstudier och i klassrumssituationer. Boken inleds med ett kapitel om skillnaden mellan talad och skriven svenska. Den innehåller autentiska intervjuer med sju patienter som berättar om sina diagnoser och behandlingar, och hörförståelse- och ordförståelseövningar med fokus på ord och uttryck som används för att beskriva symtom och behandlingar. Boken omfattar även diskussionsfrågor om svensk patient- och vårdkultur. På bokens webbsida finns ljudfiler och facit till övningarna.

Nelson, Marie m.fl. (red.), 2023: Språk i praktiken – i en föränderlig värld: Rapport från ASLA-symposiet, Stockholms universitet, 7–8 april 2022. Stockholm: Svenska föreningen för tillämpad språkvetenskap. 465 s.
<file:///C:/Users/johle994/Downloads/ASLA30.pdf>.

Den svenska föreningen för tillämpad språkvetenskap, Association suédoise de linguistique appliquée (ASLA), höll den 7–8 april 2022 sitt 29:e symposium. Symposiets tema var ”Språk i praktiken – i en föränderlig värld”. Temat öppnade upp för frågor som är aktuella, och utmaningar som finns i vårt samhälle idag, om till exempel mänsklig mobilitet, klimat och hälsa. Bidragen i den här volymen uppmärksammar framför allt de många samhällsfrågor som rör det flerspråkiga samhället: barn, unga och vuxnas lärande och utbildning, etiska överväganden i forskning och språk. Bidragen visar på en bredd både i de frågeställningar som lyfts och genom de metoder och teorier som tillämpas.

Nilsson, Pär, 2023: Lexikal betydelseutveckling i teori och praktik: En analys av fem definitionsformler i Svenska Akademiens ordbok och de semantiska förändringsmekanismer som de beskriver. Diss. Lund: Lunds universitet. 296 s.

https://lucris.lub.lu.se/ws/portalfiles/portal/146388978/P_r_Nilsson_Lexikal_betydelseutveckling.pdf.

I den här avhandlingen undersöks de semantiska beteckningarna *billig*, *oegentlig*, *utvidgad*, *allmännare* och *överförd användning* i SAOB. Frågan som ställs är hur dessa beteckningar har använts, och hur systematisk användningen egentligen är. Det redaktionella arbetet med SAOB inleddes under slutet av 1800-talet, långt innan de semantiska teorier som vi diskuterar idag hade hunnit utvecklas och etableras. Syftet med avhandlingen är för det första att bedöma hur relevant och konsekvent SAOB:s analysmetod är sett ur ett teoretiskt perspektiv. Och för det andra att undersöka vad vi kan lära oss generellt om betydelseutveckling och semantiska förändringsmekanismer genom att studera SAOB:s definitioner.

Nuottaniemi, Andreas, 2023: Flerspråkighetens gränser: språkdidaktik på (o)jämlig grund i migrationernas tid. Diss. Umeå: Umeå universitet. 572 s.

<https://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1730472/FULLTEXT04.pdf>.

Syftet med den här avhandlingen är att granska förutsättningarna för undervisning i svenska som andraspråk. Det är en etnografisk studie där elever och lärare i en språkintrouktionsklass i norra Sverige utforskas. Eleverna som

ingår i studien får som många andra nyanlända höra att svenska språket är nyckeln in till det svenska samhället. Samtidigt vill deras lärare framhålla sina elevers flerspråkighet som en resurs. Avhandlingen visar att båda dessa perspektiv riskerar att missa att våra sätt att tala, läsa och skriva formas av ojämnt fördelade resurser. Inte minst är tillgången till meningsfulla sammanhang för interaktion avgörande för det språk man utvecklar. Eleverna i den här undersökningen vill tala mer svenska men har inte alltid möjligheter vilket kan ge skuld känslor.

Ohlsson, Ann, 2023: Får man synas i texten?: en fallstudie om hur gymnasieelever skapar mening om vetenskaplig text. Lic.avh. Stockholm: Stockholms universitet. 170 s.

<https://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:1737812/FULLTEXT01.pdf>.

I den är licentiatavhandlingen undersöks hur en gymnasieklass på den ettåriga kursen Svenska 3 introduceras till vetenskaplig text och vetenskapligt skrivande. Materialet består av klassrumsobservationer av textprat, intervjuer och fokusgruppsdiskussioner med elever, samt analyser av texter som används i klassen. Genom att studera vilka texter eleverna möter och hur det talas om en akademisk textpraktik vill författaren peka på de möjligheter och utmaningar det vetenskapliga skrivandet har. Teoretiskt baseras studien på sociokulturella och dialogiska perspektiv på språk, lärande och meningskapande.

Palmér, Anne & Siri Hussenius, 2023: Skrivutveckling och textkvalitet vid övergången från mellan- till högstadiet. En undersökning av elevtexter från nationella prov. Uppsala: Uppsala universitet. 120 s. <https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1825226/FULLTEXT01.pdf>.

I rapportserien *Svenska i utveckling* (<https://www.natprov.nordiska.uu.se/forskning/svenska-i-utveckling/>) redovisas studier som utförs med de nationella proven i svenska som underlag, men även andra arbeten ingår med anknytning till skola och utbildning. I denna rapport redovisas en studie av elevers förmåga att skriva argumenterade sakprosatext. Delar av resultatet har tidigare redovisats i kortare artiklar, publicerade i konferensrapporterna *Smdi14* och *NNMF8*. Rapporten vänder sig till läsare som är intresserade av skrivutveckling, skrivundervisning och skrivbedömning, till exempel forskare, provkonstruktörer och blivande eller verksamma lärare. Författarna är verksamma i provgruppen vid Institutionen för nordiska språk.

Piehl, Aino & Inkaliisa Vihonen, 2023: Tala för att tolkas, skriv för att översättas. Andra reviderade utgåvan, Stockholm: Utrikesdepartementet. 30 s. <https://www.regeringen.se/contentassets/dfc51cf9d279495a95ad4cfc57753963/tala-for-att-tolkas-skriv-for-att-oversattas/>.

Den här skriften från utrikesdepartementet riktar sig till personer som i olika situationer blir tolkade från svenska till något annat språk, och till alla som då och då får sin text översatt till andra språk, till exempel på en webbplats, och slutligen till alla som håller tal och föredrag på ett nordiskt möte, i EU-sammanhang eller på en konferens. Skriften hjälper den som ska göra något av detta att hjälpa tolken eller översättaren att få budskapet på svenska att nå ut till internationella mottagare på bästa sätt.

Sannings- och försoningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaiset, 2023: Som om vi aldrig funnits: exkludering och assimilering av tornedalingar, kväner och lantalaiset. Stockholm: Regeringskansliet.

https://www.regeringen.se/contentassets/7cd3e7026dd141afac577586da7f8baa/sannings--och-forsoningskommissionen-for-tornedalingar-kva-ner-och-lantalaisets-slutbetankande--sou-2023_68.pdf.

”Kommissionen delar i den här utredningen enskildas personliga erfarenheter av den assimileringspolitik som staten och Svenska kyrkan bedrev under 1800- och 1900-talen. Berättelserna genomsyras av upplevelser av förlust, osynliggörande och skambeläggande. Det handlar om upplevelsen av att språket och kulturen har blivit skambelagda och till viss del gått förlorade från en generation till en annan. Det handlar om upplevelsen av att ha blivit fråntagen rättigheter knutna till traditionella näringar så som renskötsel, jakt och fiske, näringar som minoriteten har haft tillgång till i tidigare generationer. Det handlar om smärtsamma minnen från skolan och arbetsstugan. Framför allt handlar det om konsekvenser som lever vidare än i dag.” (ur Förord till SOU2023:68).

Språktidningen, 2023. 84 s.

Språktidningen är en populärvetenskaplig tidskrift som utkommer med åtta nummer om året. Varje nummer har forskningsförankrade artiklar, krönikor och reportage om både svenska språket och andra språk. Tidningen innehåller också bokrecensioner och ”läsarnas frågor” om språkbruk och dialekter med svar av språkvårdare, forskare och terminologer. Se även: <https://spraktidning-en.se/>. Språktidningen ger även ut Språktidningens podd: <https://spraktidningen.se/podden>.

Syrjälä, Väinö, Ainiola, Terhi & Pamela Gustavsson (red.), 2023: Namn och gränser. Rapport från den sjuttonde nordiska namnforskarkongressen den 8–11 juni 2021. Norna-rapporter 100. Uppsala: Norna-förlaget. <https://www.norna.org/sites/default/files/rapporter/NORNA100.pdf>.

Namnforskarkongressen ordnades i juni 2021 av Helsingfors universitet i samarbete med Svenska litteratursällskapet i Finland, Institutet för de inhemska språken och Södertörns högskola. Programmet omfattade två plenarföredrag och 35 sektionföredrag av nordiska forskare. Kongressens tema, "Namn och gränser", kunde av deltagarna tolkas i vid mening. Namn kan både förknippas med geografiska och politiska gränser och figurera på gränsen mellan olika språk och kulturer. Med denna NORNA-rapport, nummer 100 i serien, erbjuds en insyn i aktuell nordisk namnforskning.

Thorén, Bosse, 2023: Svensk fonetik och uttalsundervisning. Tredje upplagan, Stockholm: Morfem. 184 s.

Detta är en ny upplaga av en lärobok i fonetik. Den riktar sig till alla som undervisar i svenska som andraspråk och som behöver lära sig mer om andraspråksinriktad fonetik. Boken innehåller såväl teoretiska resonemang som didaktiska tillämpningar. Till de flesta kapitel hör ett avsnitt där aktuella uttalsdrag sätts in i ett andraspråksperspektiv, och många av bokens exempel finns som ljudfiler. Syftet med boken är att ge metodisk och didaktisk vägledning, och att underlätta för lärare att planera undervisningen för olika grupper i sfi, svenska som andraspråk och svenska som främmande språk. Författaren är fil. dr i fonetik och har mångårig erfarenhet från uttalsundervisning.